

Barneveld De Veller 2, Oud Vellerseweg

rapport 2145

Barneveld De Veller 2, Oud Vellerseweg

Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven en een Archeologische Begeleiding.

L.M.B. van der Feijst en P.L.M. Hazen

Colofon

ADC Rapport 2145

Barneveld De Veller 2, Oud Vellerseweg
Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven

Auteurs: L.M.B. van der Feijst & P.L.M. Hazen

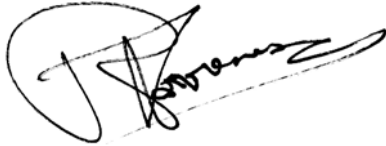
In opdracht van: Gemeente Barneveld

Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, maart 2010

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'R. Torremans', written over a horizontal dashed line.

Autorisatie:
R. Torremans

ISBN 978-94-6064-136-7

ADC ArcheoProjecten
Postbus 1513
3800 BM Amersfoort
Tel 033 299 8181
Fax 033 299 8180
Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied	4
Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Algemeen	7
1.2 Vooronderzoek	7
1.3 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen	8
1.4 Opzet van het rapport	8
2 Methoden	9
2.1 Het proefsleuvenonderzoek	9
2.2 De archeologische begeleiding	10
3 Fysisch geografisch onderzoek (W. van Zijverden)	11
3.1 Inleiding	11
3.2 Regionale context	11
3.3 Profielbeschrijving	11
3.4 De archeologische begeleiding	13
3.5 Conclusie	13
4 Sporen en structuren	15
4.1 Het proefsleuvenonderzoek	15
4.1.1 Algemeen	15
4.1.2 De werkputten	15
4.2 De archeologische begeleiding	16
4.2.1 Algemeen	16
4.2.2 Het muurwerk	16
4.2.3 De grondsporen	18
5 Vondstmateriaal	19
5.1 Het proefsleuvenonderzoek	19
5.2 De archeologische begeleiding	19
6 Synthese	20
6.1 Het proefsleuvenonderzoek	20
6.2 De archeologische begeleiding	20
6.3 Beantwoording van de onderzoeksvragen	20
7 Waardering en selectieadvies	22
7.1 Waardering van de vindplaatsen	22
7.2 Selectieadvies	23
Literatuur	25
Lijst van afbeeldingen	25
Lijst van Tabellen	26
Bijlages	26
Bijlage 1: Allesporenkaarten	27
Bijlage 2: Sporenlijst	34
Bijlage 3: Vondstenlijst	37
Verklarende woordenlijst	38
Afkortingen in database	40

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied

Provincie:	Gelderland
Gemeente:	Barneveld
Plaats:	Barneveld
Toponiem:	Veller 2, Oude Vellerseweg 7 en 18
Kaartblad:	32G Proefsleuvenonderzoek NW: X = 169.557,4 Y = 460.115,4 NO: X = 169.668,0 Y = 460.153,4 ZO: X = 169.733,9 Y = 460.068,2 ZW: X = 169.604,6 Y = 459.997,9
Coördinaten:	Archeologische begeleiding: NW: X = 169.460,5 Y = 459.723,7 NO: X = 169.484,8 Y = 459.723,7 ZO: X = 169.484,8 Y = 459.708,5 ZW: X = 169.460,5 Y = 459.708,5
Projectverantwoordelijke:	L. van der Feijst/P. Hazen
Bevoegde overheid:	Gemeente Barneveld
Deskundige namens de bevoegde overheid:	W.J.M. Manssen
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):	31330
ADC-projectcode:	4108628
Complex en ABR codering:	Huisplaats onverhoogd (NHP)
Periode(n):	Nieuwe Tijd
Geomorfologische context:	Podzol, Enkeerd, beekdal
NAP hoogte maaiveld:	11,5 tot 12 m +NAP / 10,3 tot 10,7 m +NAP
Maximale diepte onderzoek:	Ca. 1 m -MV
Uitvoering van het veldwerk:	28 - 31 oktober 2008 en 22 en 23 september 2009
Beheer en plaats documentatie:	Provinciaal Depot Gelderland

Samenvatting

In oktober 2008 en september 2009 heeft ADC ArcheoProjecten twee projecten uitgevoerd in de gemeente Barneveld, in het plangebied De Veller 2. In het plangebied zal in deelgebied A een nieuwe woonwijk verrijzen, waarbij eventueel aanwezige archeologische waarden in de ondergrond zullen worden verstoord. Op deze deellocatie is een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven uitgevoerd. In deelgebied B is de boerderij Groot Veller gesloopt. Deze werkzaamheden zijn archeologisch begeleid, omdat er voorgangers van deze boerderij in de ondergrond te verwachten waren.

Tijdens het vooronderzoek is in deelgebied A een intact esdek aangetroffen, waardoor de kans op het aantreffen van archeologische waarden uit alle perioden groot was. Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn echter slechts enkele sporen en vondsten aangetroffen. Het onderzoek heeft uitgewezen dat het landschap vanaf het Laat-Paleolithicum tot en met de Middeleeuwen ter plaatse van het onderzoeksterrein langdurig nat is geweest, vermoedelijk door kwel vanuit de stuwwal. Het terrein is waarschijnlijk in de 17^e eeuw in gebruik genomen, waarbij het is opgehoogd met mest en plaggen. Deze zijn van elders aangevoerd. Vermoedelijk is het weinige IJzertijd vondstmateriaal uit het esdek op zeker moment met de plaggen van elders meegevoerd is.

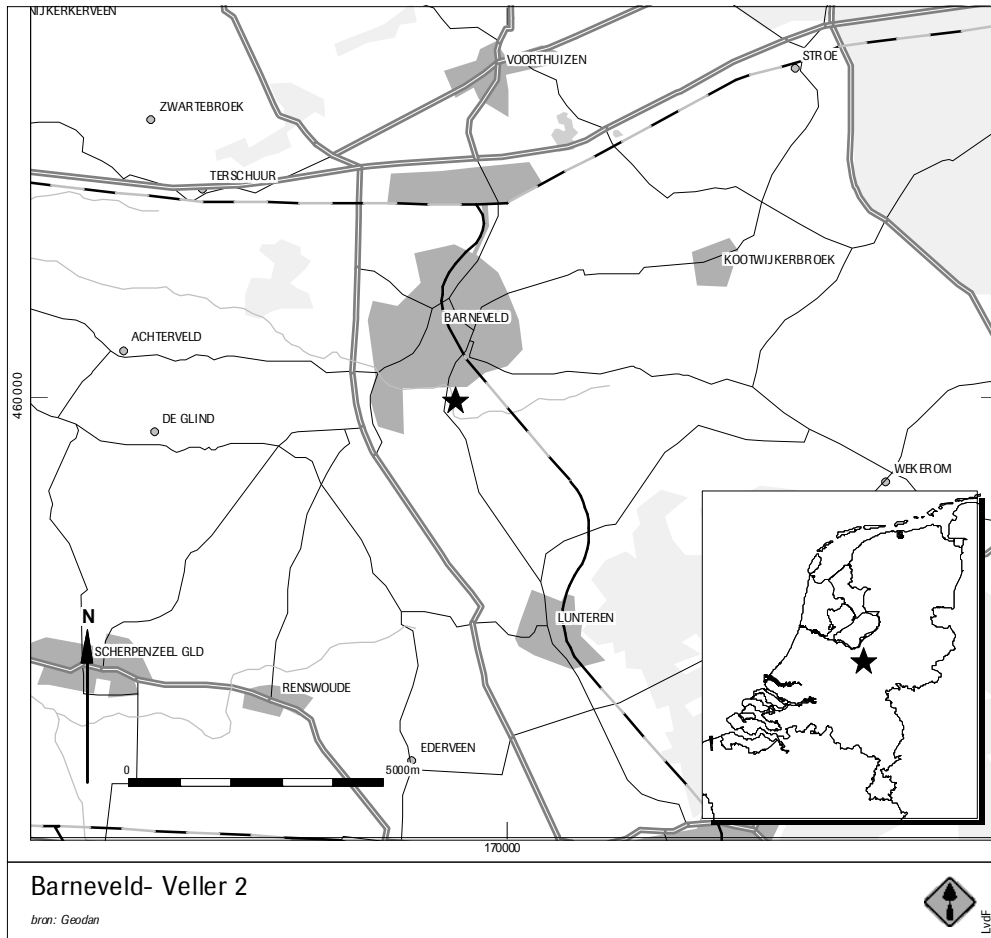
De archeologische begeleiding vond plaats op het erf van de boerderij Groot Veller. Voorafgaand aan het veldwerk was de boerderij tot op het maaiveld gesloopt. Tijdens de begeleiding van de sloop van de fundamenteën zijn sporen van drie voorgangers van de boerderij aangetroffen. Twee voorgangers waren volledig in baksteen uitgevoerd. De vroegste fase heeft vermoedelijk een fundering van poeren of grondbalken gekend. Van deze fase zijn alleen grondsporen teruggevonden.

ADC ArcheoProjecten adviseert de gemeente Barneveld om deelgebied A vrij te geven voor verdere ontwikkeling. Deelgebied B heeft wel een behoudenswaardige vindplaats opgeleverd. ADC ArcheoProjecten adviseert daarom, indien het terrein bij de toekomstige ontwikkelingen wordt verstoord, de sporenconcentratie op het erf Groot Veller te onderzoeken door middel van een opgraving.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Tijd in jaren
Nieuwe tijd	1500 - heden
Nieuwe tijd C	1850 - heden
Nieuwe tijd B	1650 - 1850 na Chr.
Nieuwe tijd A	1500 - 1650 na Chr.
Middeleeuwen:	450 - 1500 na Chr.
Late-Middeleeuwen B	1250 - 1500 na Chr.
Late-Middeleeuwen A	1050 - 1250 na Chr.
Vroege-Middeleeuwen D	900 - 1050 na Chr.
Vroege-Middeleeuwen C	725 - 900 na Chr.
Vroege-Middeleeuwen B	525 - 725 na Chr.
Vroege-Middeleeuwen A	450 - 525 na Chr.
Romeinse tijd:	12 voor Chr. - 450 na Chr.
Laat-Romeinse tijd	270 - 450 na Chr.
Midden-Romeinse tijd	70 - 270 na Chr.
Vroeg-Romeinse tijd	12 voor Chr. - 70 na Chr.
IJzertijd:	800 - 12 voor Chr.
Late-IJzertijd	250 - 12 voor Chr.
Midden-IJzertijd	500 - 250 voor Chr.
Vroege-IJzertijd	800 - 500 voor Chr.
Bronstijd:	2000-800 voor Chr.
Late-Bronstijd	1100 - 800 voor Chr.
Midden-Bronstijd	1800 - 1100 voor Chr.
Vroege-Bronstijd	2000 - 1800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):	5300 - 2000 voor Chr.
Mesolithicum (Midden Steentijd):	8800 - 4900 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):	tot 8800 voor Chr.

Bron: Archeologisch Basis Register 1992

Afb. 1. Locatie van het onderzoeksgebied op de topografische kaart.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In opdracht van de gemeente Barneveld heeft ADC ArcheoProjecten een Archeologische Begeleiding voor deelgebied B, het erf van de boerderij Groot Veller, en een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) in de vorm van proefsleuven uitgevoerd voor het deelgebied A (afb. 1), in het kader van geplande herontwikkeling. Dit archeologisch onderzoek valt binnen het project Veller fase 2. In het plangebied zullen woningen worden gebouwd. Vooronderzoek (zie §1.2) heeft aangetoond dat zich op deze locaties een intact esdek bevindt. De voorgenomen bouwplannen zullen mogelijke archeologische resten vernietigen.

Het plangebied heeft een oppervlakte van 1,73 ha en is momenteel in gebruik als akkerland. Het gebied wordt begrensd door de noordelijk gelegen Nieuw-Vellerseweg, de oostelijk gelegen spoorlijn Barneveld-Ede en de Oud-Vellerseweg in het zuiden. In het gebied zijn 5 proefsleuven aangelegd met een totale oppervlakte van 1800 m².

Het veldwerk van het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd tussen 28 en 31 oktober 2008. In die periode zijn de sleuven aangelegd en onderzocht conform het Programma van Eisen (PvE), dat door N. Prangma is opgesteld.¹ Dit ontwerp is goedgekeurd door W. Manssen van de gemeente Barneveld. De vondsten en bijbehorende documentatie die tijdens het IVO zijn verzameld, zijn gedeponeerd in het provinciaal depot Gelderland te Nijmegen.

Het veldteam van het proefsleuvenonderzoek bestond uit de volgende personen: L. van der Feijst (projectverantwoordelijke en veldarcheoloog), A. Veenhof (Senior veldtechnicus), I. Van Kerckhoven (veldassistent) en Ben de Wit (kraanmachinist van de firma Gebr. De Wit). De bij dit project betrokken fysisch geograaf was W. van Zijverden, Senior archeoloog was R. Torremans.

De sloop van de boerderij op het erf Groot Veller is archeologisch begeleid, conform protocol IVO-P. Een Archeologische Begeleiding kan als volgt omschreven worden: een inventarisatie, karakterisering en documentatie van aan- en afwezigheid van archeologische waarden in een gebied dat verstoord zal worden door niet aan archeologie gerelateerde activiteiten. Van de archeologische waarden wordt een karakterisering gegeven waarbij tenminste de volgende aspecten aan de orde zijn: periodeaanduiding, geologische context, aard (typering) en waarderingsaspecten (indien protocol IVO-P).

Het onderzoeksgebied Groot Veller heeft een oppervlakte van ca. 4670m² en was vóór de sloop in gebruik als boerderij. Het gebied ligt aan de Oud Vellerseweg. De begeleiding is uitgevoerd op 22 en 23 september 2009. Het veldteam van de archeologische begeleiding aan de Oud Vellerseweg 20 bestond uit P. Hazen (projectverantwoordelijke en veldarcheoloog) en R. Halverstad (veldassistent). Senior Archeoloog was N. Prangma.

De contactpersoon bij de gemeente Barneveld is D. van Mourik.

1.2 Vooronderzoek

In verband met toekomstige ontwikkelingen in het plangebied Veller 2 is een eerste archeologische inventarisatie in het onderzoeksgebied uitgevoerd in mei 2004.² De zone die toen als deelgebied IV is aangemerkt omvat het huidige plangebied Veller 2. Plangebied Veller 2 heeft op basis van het bureauonderzoek een gedeeltelijk middelhoge, hoge en zeer hoge archeologische verwachting voor resten uit alle perioden. Deze verwachting hangt samen met het voorkomen van enkeerdgronden en veldpodzolen op dekzandruggen. Brokke adviseerde om direct proefsleuven aan te leggen in het gebied met een zeer hoge archeologische verwachting. In zones ten noorden en ten westen van Veller 2 (zones I, II en III) is in 2004 een booronderzoek uitgevoerd.³ Hieruit bleek dat de hoge of zeer hoge archeologische verwachting in de zones II en III op grond van de bodemopbouw moest worden bijgesteld naar een 'lage archeologische verwachting'. Tijdens het onderzoek zijn in zone I archeologische indicatoren aangetroffen. Naar aanleiding van deze vondsten is een archeologische begeleiding van grondwerkzaamheden geadviseerd. Deze begeleiding is uitgevoerd in het noordelijke deel van zone I. Hierbij zijn geen archeologische waarden aangetroffen. In het zuidelijke deel van zone I

¹ Prangma 2008, PvE nummer: 08-244.

² Brokke 2004.

³ Riessen en Brokke 2004, en Smit 2005.

is onlangs ook een begeleiding uitgevoerd. Ook tijdens dit onderzoek zijn – behalve een mestkuil uit de Nieuwe Tijd – geen waardevolle archeologische resten aangetroffen.⁴

In november 2007 heeft een booronderzoek plaatsgevonden in het plangebied Veller 2.⁵ De resultaten van dit onderzoek hebben aanleiding gegeven drie zones aan te wijzen voor verder archeologisch onderzoek. Het eerste betreft een zone in het noorden van het plangebied, te onderzoeken door middel van proefsleuven (deelgebied A) en twee zones in het midden van het plangebied (deelgebied B), te onderzoeken door middel van een Archeologische Begeleiding.

1.3 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen

Het IVO in de vorm van proefsleuven heeft tot doel de aard, omvang en kwaliteit (gaafheid en conservering) vast te stellen van de vindplaats in deelgebied A om te komen tot een definitief oordeel over de behoudenswaardigheid ervan. Daarnaast moeten gegevens verkregen worden om hetzij verder archeologisch onderzoek mogelijk te maken, hetzij adequate maatregelen voor behoud en beheer te kunnen treffen.⁶

In het PvE zijn verschillende onderzoeksvragen gesteld. Deze worden in dit rapport beantwoord op basis van hetgeen in de proefsleuven is aangetroffen. De volgende onderzoeksvragen zijn in het PvE gesteld:

1. Zijn in het plangebied archeologische resten aanwezig?
2. Zo ja, wat is de aard en ouderdom van de resten?
3. Hoe is de conservering en gaafheid van de resten?
4. Hoe is de ruimtelijke verspreiding van de resten (horizontaal en verticaal)?
5. Hoe diep bevindt zich het sporenniveau?

Naast de hierboven vermelde vragen is voor de Archeologische Begeleiding in deelgebied 2 een extra vraag geformuleerd:

6. in welke mate zijn de archeologische resten aangetast door de laatste bebouwing van het terrein? In hoeverre beïnvloedt dit de mogelijkheden tot interpretatie?

1.4 Opzet van het rapport

Dit rapport betreft een standaardrapport zoals genoemd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 3.1 –specificatie VS05). In dit rapport worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd, waarna de eerste conclusies volgen. Dit onderzoek vormt geen eindstation, maar de basis van waaruit verder synthetiserend onderzoek kan plaatsvinden.

Na de samenvatting en dit inleidende hoofdstuk volgt een omschrijving van de onderzoeksmethoden in hoofdstuk 2. Vervolgens zullen de verschillende deelonderzoeken aan de orde komen. De auteurs staan telkens bij de betreffende hoofdstukken vermeld.

⁴ Van der Meij 2007.

⁵ Van Lil 2008.

⁶ Cf. Handboek ROB specificaties, juni 1998.

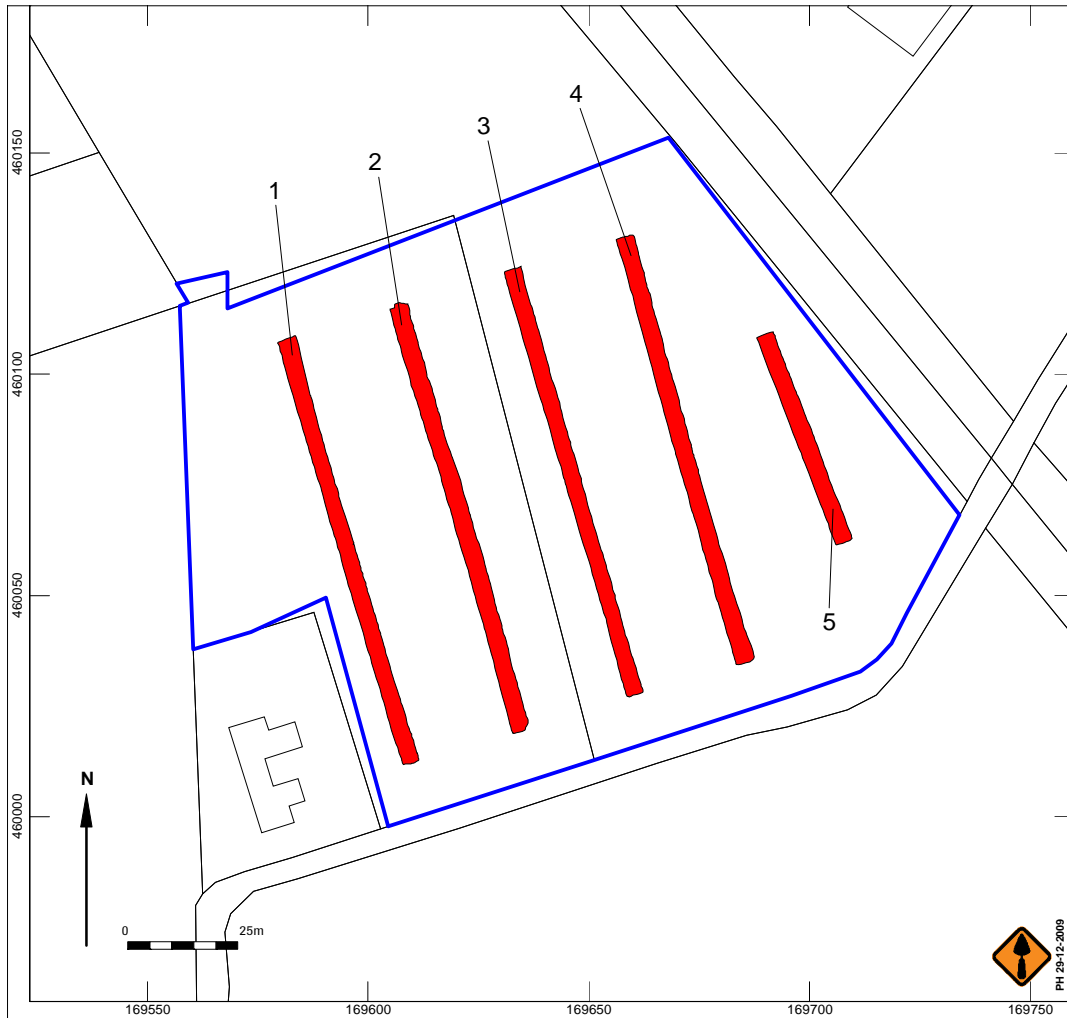

2 Methoden

2.1 Het proefsleuvenonderzoek

Het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd conform de KNA 3.1 en het PvE.⁷ Tijdens het IVO zijn 5 proefsleuven (of putten) aangelegd. De ligging van deze proefsleuven was NNW-ZZO.

In het PvE werd een werkwijze voorgesteld waarbij de sleuven het geselecteerde terrein maximaal dekten. De proefsleuven waren 4 m breed en 100 m lang. In het gebied zijn 5 proefsleuven aangelegd met een totale oppervlakte van 1800 m² (afb. 2).

Afb. 2: De ligging van de proefsleuven in het onderzoeksgebied.

De vlakken zijn machinaal aangelegd, meestal zonder schaaftak, omdat het fijne zand geen schaaftak toeliet. Tijdens de aanleg van het vlak zijn vondsten in vakken van 5 x 4 m verzameld. Alleen vuursteen en bijzondere vondsten zijn als puntvondsten ingemeten. Grondsporen zijn direct ingekrast. De vlakken en de stort zijn met behulp van een metaaldetector onderzocht. Vervolgens is het vlak en ieder spoor daarin gefotografeerd en getekend met behulp van een *robotic Total Station* (rTS), waarmee om de 5 m een NAP waarde is bepaald. Alle aangetroffen grondsporen zijn met de hand gecoupeerd waarbij naar vondsten is gezocht. Deze selectie is gebaseerd op het geringe aantal sporen en ter verificatie van de aard van deze sporen. De coupes van sporen zijn getekend op schaal 1:20. Alle sporen zijn vervolgens met de schop of troffel afgewerkt.

In een put was het nodig ook (ten dele) een tweede vlak aan te leggen, namelijk in werkput 1. Dit bleek nodig omdat in het eerste vlak een depressie aanwezig was; het terrein was hier geaccidenteerd. Met het

⁷ Prangma 2008, PvE nummer: 08-244.

tweede vlak is plaatselijk de depressie (en daarmee de esdek vulling) verdiept. Bij de aanleg van de andere putten is hier meteen rekening mee gehouden. In iedere put is om de 25 m een profielkolom van ca. 1m breed aangelegd. Ter plaatse van deze kolommen is het vlak verder verdiept tot op het schone dekzand. De profielkolommen zijn gefotografeerd, getekend (op schaal 1:20) en vervolgens beschreven door een fysisch geograaf. In de laatste werkput, omdat de bodemopbouw hiertoe aanleiding gaf (geen podzolvorming; i.e. minder natte condities, zie Hfdst. 3), is een ca. 1,5 m diep profiel aangelegd. Op dit deel van het terrein bleek de dekzandrug onder het esdek niet of minder aangetast door de podzolvorming, waardoor de kans hier sporen uit het Neolithicum aan te treffen, groter was.

2.2 De archeologische begeleiding

De archeologische begeleiding is uitgevoerd conform de KNA, versie 3.1. Op het erf Groot Veller was de boerderij voorafgaand aan het veldwerk tot op het maaiveld gesloopt. In de noordwesthoek waren de funderingen ook al verwijderd, omdat de boerderij hier aansloot op nog bestaande bebouwing.

Met behulp van de graafmachine zijn eerst aan de westzijde van de boerderij de oude fundamenteën blootgelegd en gedocumenteerd. Hierbij zijn de muren ingemeten met een rTS. Van het muurwerk zijn baksteenformaten opgemeten en waar mogelijk is een 5-lagen maat bepaald. Van oversnijdingen en metselverbanden zijn detailfoto's gemaakt. Aan de oostzijde zijn de fundamenteën gedocumenteerd, zover ze zichtbaar waren onder de betonnen vloer. Hier waren de fundamenteën geïntegreerd in de moderne boerderij. Aan de noord- en zuidzijde waren er grote mesttanks tegenaan gebouwd. De sloop van de mestkuilen kon niet plaatsvinden zonder de fundamenteën te beschadigen.

Nadat de fundamenteën waren verwijderd is binnen de oppervlakte van de voormalige boerderij een sporenvak aangelegd. Bij het verdiepen zijn vondsten verzameld en is de grond met behulp van een metaaldetector onderzocht. De sporen op het vlak zijn ingekrast en beschreven. Vervolgens zijn het vlak en de sporen gefotografeerd en ingemeten met een rTS. Alle kleinere grondsporen en enkele grote kuilen zijn met de hand gecoupeerd. Zodoende kon een goed beeld worden verkregen van de aard van de sporen. De coupes zijn getekend op schaal 1:20. De coupes van enkele bijzondere en representatieve sporen zijn gefotografeerd. Alle sporen zijn vervolgens met de schep of troffel afgewerkt. Hierbij zijn de vondsten per spoor en per vulling verzameld.

Er is één profielkolom opgeschoond en gedocumenteerd. Binnen het te begeleiden terrein waren er nauwelijks mogelijkheden om profielkolommen aan te leggen, waarbij de bodemopbouw goed bestudeerd kon worden. In combinatie met het fysisch geografisch onderzoek, dat tijdens het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd, geeft de profielkolom voldoende informatie over de bodemopbouw ter plaatse.

De begeleiding was zodanig georganiseerd dat de werkzaamheden geen vertraging hebben opgelopen door het archeologische onderzoek.

Afb. 3: Impressie van het veldwerk tijdens de archeologische begeleiding.

3 Fysisch geografisch onderzoek (W. van Zijverden)

3.1 Inleiding

In het kader van een proefsleuvenonderzoek aan de Vellerseweg zijn enkele profielen bekeken. Doelstelling van het veldbezoek was om de litho- en bodemgenese van de ondergrond vast te stellen. Naast de reeds aangelegde profielen zijn daartoe twee extra profielkuilen aangelegd.

3.2 Regionale context

In het vooronderzoek is de locatie aangegeven als een locatie met een hoge verwachting voor alle archeologische perioden vanaf het Laat-Paleolithicum door de relatief hoge ligging, het voorkomen van dekzand in de ondergrond en het voorkomen van gedeeltelijk intacte podzolbodems. Op de bodemkaart (1:50.000) is de locatie aangegeven als een hoge zwarte enkeerdgrond ontwikkeld in leemarm en zwak lemig fijn zand. Op de geomorfologische kaart (1:50.000) is de locatie aangegeven als een dekzandrug al dan niet met oud bouwlanddek. Op de kaarten is goed te zien dat er sprake is van een met beekdalen sterk versneden dekzandlandschap (zie afb. 7). Plaatselijk bevinden zich in dit landschap met grotendeels verspoelde dekzanden, kopjes waarbinnen het oorspronkelijke dekzandlandschap nog intact is. Deze kopjes zijn vaak geheel of gedeeltelijk in gebruik geweest als akker getuige het voorkomen van eerdgronden. Deze eerdgronden zijn doorgaans ontstaan door langdurige bemesting met plaggen en mest. Daarnaast komen eerdgronden voor die vooral in de 17^e eeuw zijn ontstaan door ophoging van het landschap voor uitbreiding van het bestaande akkerareaal.⁸ Verder is in de kaarten de ligging ten opzichte van de stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug duidelijk zichtbaar. Vanuit de stuwwal treedt kwel op binnen het onderzoeksgebied, dit verklaart onder meer de hoge grondwaterstanden in het plangebied.

3.3 Profielbeschrijving

Het profiel bestaat uit kalkloos fijn tot zeer fijn zwak siltig zand. Aan de basis van het profiel zijn enkele kevergangen zichtbaar. Dergelijke graafgangen van kevers worden over het algemeen gedateerd in de Bolling of Allerod, de laatste twee interstadialen van de laatste ijstijd, het Weichselien. Dergelijke graafgangen komen niet voor in beekafzettingen. Het zand wordt daarom geïnterpreteerd als dekzand.

In de top van het dekzand komen plaatselijk restanten van bodems voor. De bodems die zich hebben ontwikkeld in de top van het dekzand kenmerken zich door uitloging (bleking) van het zand. Dit bodemtype is kenmerkend voor mineralogisch arme zandgronden met een hoge grondwaterstand. Daarnaast is er sprake van aanrijking met ijzer, mogelijk als gevolg van kwel (afb. 4). In het profiel komen plaatselijk grillig gevormde banen voor met gebleekt zand. Dit zijn vermoedelijk opgevulde wortelgangen waarin het zand sterk is gebleekt door de humuszuren die zijn vrijgekomen bij het vergaan van het wortelhout.⁹

De top van het dekzand is afgedekt met een pakket sterk humeus zand. Dit pakket is donkergrijs tot zwart van kleur en bevat aan de basis niet volledig verteerde plantenresten (afb. 5). Aangenomen wordt dat dit restanten van het oorspronkelijk aanwezige veen betreft die met het onderliggende zand vermengd zijn.

⁸ Vervloet in Barends 2005.

⁹ Zie voor een uitgebreide beschrijving van dit fenomeen Spek, 1999.

Afb. 4: Opgeschaafd profiel uit het proefsleuvenonderzoek. Onder de gebleekte laag is duidelijk zichtbaar dat de bodem is aangerijkt met ijzer.

Afb. 5: Opgeschaafd profiel uit het proefsleuvenonderzoek. Boven de gebleekte laag is duidelijk de zwarte band met niet volledig verteerde plantenresten zichtbaar, die het pakket dekzand afdekt.

3.4 De archeologische begeleiding

Tijdens de archeologische begeleiding was het moeilijk geschikte locaties voor profielkolommen te vinden. Er is daarom slechts één profielkolom opgeschaafd.

De basis van de profielkolom bestaat uit een circa 60 cm dik pakket sterk horizontaal gelaagd zand met afwisselend lemig en niet lemig zand (afb. 6). Dit pakket is niet humeus. De gelaagdheid neemt af naar boven toe. Dit gehele pakket wordt geïnterpreteerd als wat vroeger het Oude Dekzand heette en is ontstaan in een koude periode. In het dekzand is een haarpodzolgrond gevormd met een duidelijke Bhs-horizont. De rest van de podzol is verstoord door de bouw van de boerderij.

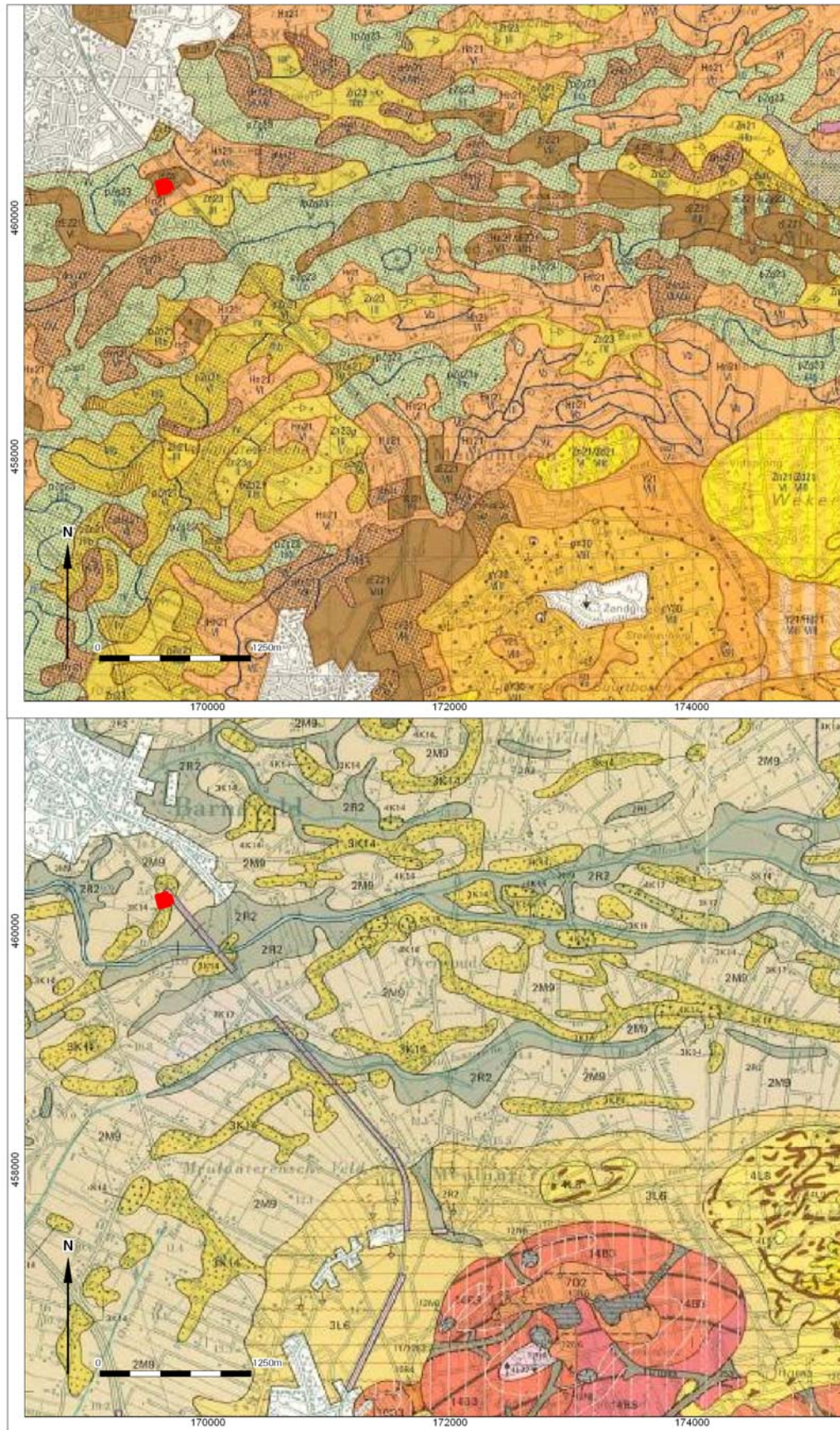

Afb. 6: Profielkolom uit de archeologische begeleiding. Vooral onderin het profiel is de gelaagdheid duidelijk te zien.

3.5 Conclusie

Op basis van het uitgevoerde onderzoek kan het volgende worden gezegd. Het zand aan de basis van het profiel is dekzand en geen beekdalafzetting. In het pakket dekzand kan een tweedeling worden gemaakt. De bodems die van oorsprong zijn gevormd in de top van het dekzand wijzen op langdurig natte condities. De top van het zand is vermoedelijk afgedekt geweest met veen. Het gebied kent van oorsprong een hoge grondwaterstand als gevolg van kwel vanuit de stuwwal. Op het dekzand is een eerdlaag ontstaan. Deze eerdlaag bestaat uit veenresten en van elders aangevoerd materiaal (plaggen en mest).

Het opgeschaafde profiel op het terrein van de boerderij Groot Veller laat zien dat hier drogere condities hebben geheerst dan ter plaatse van het proefsleuvenonderzoek. De gelaagdheid van het Oude Dekzand is niet humeus. Het erf wordt echter tegen wateroverlast beschermd door een dijkje. Zonder dit dijkje zouden op deze locatie ook nattere condities heersen.

Afb. 7: De bodemkaart (boven) en de geomorfologische kaart (onder) ter hoogte van het plangebied. Het plangebied is met een rode stip aangegeven.

4 Sporen en structuren

4.1 Het proefsleuvenonderzoek

4.1.1 Algemeen

Tijdens het onderzoek zijn 5 werkputten aangelegd (afb. 2). Zoals boven vermeld is steeds bij het verdiepen naar het vlak gezocht met de metaaldetector naar metaalvondsten. Daarnaast is gezocht naar vondsten en/of vondstconcentraties in het esdek. Tijdens het onderzoek is er voor gekozen de aanwezige lagen als volgt te nummeren :

- recente bouwvoor spoor 1000
- esdek spoor 2000
- (oorspronkelijk) dekzand spoor 3000

In alle putten zijn antropogene sporen aangetroffen. Over de gehele breedte van het onderzoek kunnen deze als volgt gecategoriseerd worden;

- sporen van zeer recente activiteiten/verstoringen (aangeduid met S999)
- sporen van activiteiten van (sub)recente akkerbouw, gegraven door het esdek (aangeduid met S2001, S2002 en S2003)
- overige grondsporen, onder het esdek (aangeduid als S1, S2 etc)

Over de breedte van het onderzoeksterrein waren (sporen van) drainages waarneembaar, aangeduid als S999. Deze hadden over het algemeen een oost-west oriëntatie. Hiernaast waren sporen van diepploegen, dan wel het "lostrekken" van de grond onder het esdek waarneembaar. Deze sporen (S2003) kenmerkten zich als dunne no-zw lopende banen met een onderlinge afstand van ca 1m. Op delen van het onderzoeksterrein, met name in werkput 2, waren sporen van recente landbouwactiviteiten aanwezig, door ons geïnterpreteerd als moestuinen of aspergeteelt. Ook deze sporen kwamen voor in banen, maar nu met een breedte van ca 50 cm, en in twee oriëntaties: noord-zuid (S 2002) en oost-west (S2001).

Als laatste zijn verschillende nummers gegeven aan afwijkingen in het dekzand, met fluctuaties in sterk ijzerhoudend tot meer zandig materiaal (S3001, S3002 etc.)

De resultaten zullen hieronder per werkput worden besproken. De allesporenkaarten per werkput zijn te vinden in bijlage 1.

4.1.2 De werkputten

Werkput 1

Tijdens de aanleg van werkput 1 bleek hoezeer de eerdlaag de leesbaarheid van een sporenvak bemoeilijkte. Het sporenvak, indien aanwezig, kan immers direct onder de opgebrachte grond, het esdek aangetroffen worden. Op dit vlak waren de verkleuringen door de bodemvorming zodanig, dat slechts gezocht kon worden naar hiervan afwijkende (houtskoolrijke, of vondstmateriaal bevattende) sporen.

Het vlak is aangelegd op ca. 0,5 -0,9 m onder maaiveld, op een hoogte variërend tussen 11,15 m en 10,75 m boven NAP. Tijdens de aanleg van het vlak zijn enkele vondsten gedaan, het betreft 1 scherfje handgevormd aardewerk en 3 stukjes vuursteen. In het noorden van de put bevond zich een houtskoolrijk grondspoor, spoor 1. Het spoor is gecoupeerd, was grillig van vorm in de coupe en kende een resterende diepte van 30 cm. Iets zuidelijker werden enkele evenwijdige banen van S2003 in het vlak zichtbaar. Deze banen werden eveneens in de meest zuidelijke zone van de werkput waargenomen. Tussen 25 en 50 m uit het noorden gerekend is een zevental sporen aangetroffen. Het betreft een tweetal langwerpige kuilen (S2 en S3), een rechthoekige kuil (S4), een greppel (S5) en een tweetal ronde kuilen (S6 en S7). De sporen kenmerkten zich door donkergrijze verkleuringen in het zand. In de vulling van de sporen werden enige houtskoolspikkels aangetroffen. In de sporen zijn verder geen vondsten gedaan. Couperen van de sporen leverde het inzicht dat de sporen nog slechts zeer ondiep waren (< 10 cm). Gezien de overeenkomstige vulling van deze sporen met het esdek, de grilligheid van de doorsneden in de coupes en de afwezigheid van vondstmateriaal, zijn deze sporen geassocieerd met de ingebruikname van het terrein als akkerland in de 16^e -17^e eeuw. Mogelijk waren het restanten van de eerdlaag. Deze veronderstelling wordt ondersteund door het weinige vondstmateriaal dat in de bouwvoor en het esdek is aangetroffen.

Omdat het vlak ter hoogte van sporen S2 t/m S7 nog vrij veel resten van de bodemvorming bevatte, is het vlak hier ter controle verdiept. De verkleuringen (S8 t/m S14) in het schone dekzand bleken na couperen restanten van de eerdlaag en/of het esdek te zijn. Bij het afsteken van het profiel is boven spoor 13 in

het esdek een vrij grote versierde IJzertijdscherf aangetroffen. Het spoor is geïnterpreteerd als een resterende vlek van de eerdlaag.

Werkput 2

Het vlak van werkput 2 is direct onder het esdek aangelegd op een diepte variërend tussen 11,15 m en 11,37 boven NAP. In het noorden van werkput 2 werden de evenwijdige banen zichtbaar van spoor 2001 en spoor 2002. Zoals gezegd kunnen deze sporen geassocieerd worden met (sub)recente agrarische activiteiten. In één van de banen van spoor 2001 is een klein scherfje aardewerk gevonden, daterend uit de IJzertijd. In een groot deel van de werkput waren de ploegbanen van spoor S2003 waarneembaar. Tussen deze banen, en iets noordelijker zijn 14 mogelijke grondsporen aangekrast. Alle sporen zijn gecoupeerd, maar leverden geen ander beeld op dan de sporen in werkput 1.

Werkput 3

In werkput 3 werden in het uiterste noorden van de put twee grote kuilen aangetroffen. De vulling van deze kuilen was identiek aan die van het esdek. De sporen waren ca. 20 cm diep. De kuilen kunnen geassocieerd worden met (sub)recente landbouwactiviteiten.

In het midden van de werkput bleek zich in een depressie nog een deel van een voormalige veenlaag te bevinden (zie Hfdst. 3). Deze laag (S3001) was zwartbruin en vrij humeus. Door deze laag heen zijn kuilen en greppels gegraven. De kuilen en greppels waren te herkennen door hun min of meer "kluitiger" vulling van schoon zand en donkere brokken met humeus materiaal.

Werkput 4

Werkput 4 is aangelegd op een diepte variërend tussen 10,6 en 10,9 boven NAP. Er zijn zes sporen aangetroffen, clusterend in een zone die begint op 15m uit het noorden en welke ca. 30 m lang is. De zes sporen zijn allen lange kuilen, gegraven in een noord-zuid orientatie. De kuilen zijn op basis van de insteek in het esdek geïnterpreteerd als esgreppels

Werkput 5

Het vlak van werkput 5 is aangelegd op een diepte variërend tussen 10,3 m en 10,55 m boven NAP. In werkput 5 was over de gehele lengte een sloot aanwezig. De huidige gebruiker van het terrein, langsgelopen om de werkzaamheden te bekijken, had op de aanwezigheid hiervan al gewezen. De sloot is in de jaren '60 gedempt. Andere sporen zijn hier niet aangetroffen. Opvallend was wel dat de eerdlaag hier ontbrak. Omdat dit kan betekenen dat het terrein hier plaatselijk minder nat is geweest (en dus ooit hoger was gelegen) is in het zuiden een zone van 5 m extra verdiept en is het profiel hier onderzocht. Het resultaat was echter dat ook hier een deel van de oorspronkelijke dekzandrug verdwenen is, of opgenomen is in het esdek.

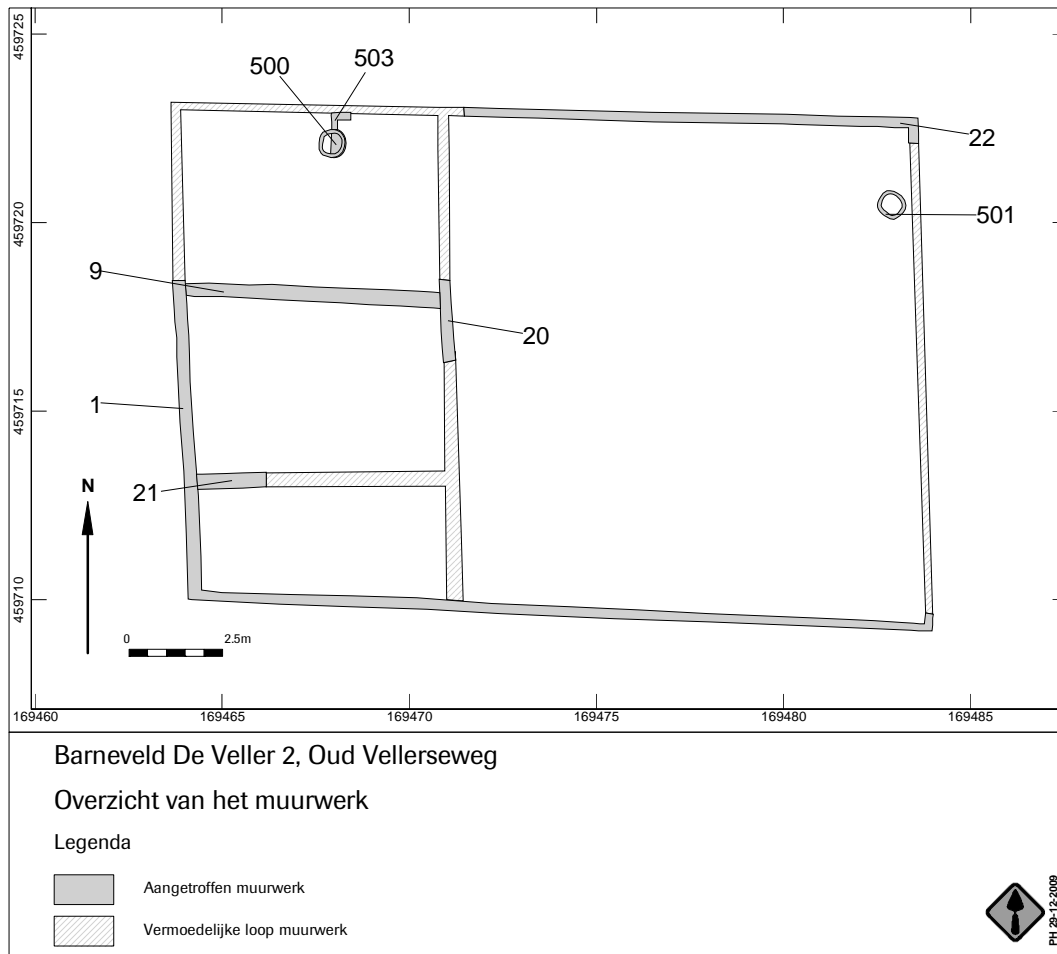
4.2 De archeologische begeleiding

4.2.1 Algemeen

Bij de archeologische begeleiding op het erf Groot Veller zijn 50 spoornummers uitgedeeld (zie bijlage 2). Hierbij kan een onderverdeling worden gemaakt in het muurwerk dat op het maaiveld is aangetroffen en de grondsporen die op de natuurlijke ondergrond zijn ingetekend.

4.2.2 Het muurwerk

Aan het muurwerk zijn 9 spoornummers uitgedeeld (zie afb. 8). Spoornummer 502 behoort bij een moderne kelder. Twee spoornummers (500 en 501) zijn stenen waterputten, en de andere spoornummers (1, 9, 20, 21, 22 en 503) zijn uitgedeeld aan funderingsresten.

Afb. 8: Het muurwerk met spoornummer dat is aangetroffen tijdens de begeleiding op het erf Groot Veller.

Het muurwerk met de spoornummers 1 en 22 vormt de buitenkant van de fundering van de boerderij. Deze heeft zodoende een omvang van 19,8 bij 13,6 m. Aan de westzijde zijn muurresten aangetroffen, die wijzen op een interne indeling van de boerderij. Deze indeling bestaat uit twee ongeveer even grote kamers van ca. 7,3 bij 5,2 m en een kleinere ruimte van 7,3 bij 3,6 m. In het oostelijk deel van de boerderij is geen verdere onderverdeling gevonden maar deze kan mogelijk verwijderd zijn voor de moderne indeling.

De muren spoor 1 en 9 hebben een 5-lagen maat van 24 cm. Op basis van de sporen en het baksteen kunnen drie bewoningsfasen worden gereconstrueerd:

De eerste fase is te dateren in de laat 15^e tot mogelijk vroeg 17^e eeuw, maar zeker voor 1650. Van deze fase zijn geen muurresten aangetroffen maar wel grondsporen. Het aardewerk dateert in deze periode (zie hoofdstuk 5.2). Het baksteen, dat in een paalkuil is gevonden, is zacht en oranje tot rood van kleur, met een formaat van ? x 10 x 5 cm.

Fase twee dateert uit 16^e-17^e eeuw. Het muurwerk spoor 1 (westkant) en 9 behoort tot deze fase. Het verzamelde baksteen is harder en meer rood van kleur. De bakstenen hebben formaten van 19 x 8 x 4 tot 19 x 9 x 4.

Fase drie dateert uit de 18^e eeuw of later. Het baksteen is zeer hard gebakken en daarom paars van kleur. Het baksteen heeft formaten van 23 x 10,5 x 3,5 cm. Vermoedelijk behoort de waterput spoor 500 ook tot deze fase. Het baksteen van dit spoor heeft dezelfde kleur en afmetingen, maar een iets zachter kalkmortel. Hierdoor zou het in de 17e tot vroege 18e eeuw te dateren zijn. Het baksteen en de mortel zijn waarschijnlijk aangetast door het water.

Er zijn twee uit baksteen opgebouwde waterputten aangetroffen binnen de boerderij. Eén (S500) bevindt zich deels onder de NW-hoek van de moderne kelder. Het deel onder de keldervloer is dichtgemetseld, waarna de keldermuur is opgetrokken. Het andere deel zal afgesloten zijn door het moderne vloerniveau. De andere waterput (S501) bevindt zich naast de oostelijke muur van de boerderij. Beide waterputten hebben ongeveer dezelfde afmetingen en het type baksteen komt ook overeen. Vermoedelijk zijn ze in dezelfde periode gebouwd en waren ze in gebruik tot de laatste fase van de bewoning.

4.2.3 De grondsporen

In de natuurlijke ondergrond zijn 38 grondsporen opgetekend, bestaande uit kuilen, paalkuilen en een mogelijke uitbraaksleuf (zie afb. 9). In de paalkuilen is niet direct een structuur te herkennen. In het midden van het vlak is wel een cluster paalkuilen herkenbaar. De mogelijke uitbraaksleuf (spoor 10) is opvallend, omdat deze iets anders georiënteerd is dan het muurwerk. Het spoor meet 2,5 bij 0,7 m en is 14 cm diep. De vulling bestaat uit verpulverd baksteen met baksteen- en houtskoolbrokjes. Mogelijk is tegen de stenen muur een haard geplaatst en was de rest van de boerderij gebouwd van hout.

Sporen van laat-middeleeuwse boerderijen worden nauwelijks teruggevonden. Dit houdt verband met een belangrijke verandering die optrad in boerderijconstructies aan het begin van de Late Middeleeuwen. Daarbij werd de aardvaste constructie met ingegraven standers verlaten ten gunste van op maaiveld aangebrachte funderingsconstructies, zoals groundbalken en poeren. Dergelijke constructiewijzen laten vaak weinig of geen sporen in de bodem achter.

Eén van de kuilen is gecoupeerd (spoor 32). De kuil had een ovale vorm, ronde bodem en een diepte van 64 cm. De vulling is zeer gevlekt en humeus. Er werd geen aardewerk in de kuil aangetroffen. Het is mede daarom niet duidelijk wat de functie van de kuil was.

Afb. 9: Overzicht van de grondsporen.

5 Vondstmateriaal

5.1 Het proefsleuvenonderzoek

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn in totaal 14 vondsten gedaan. De verdeling per aantal naar vondstcategorie is weergegeven in tabel 2.

Vondstnummer 11 kent twee scherven afkomstig uit de 17^e eeuw of later. Het betreft een bodem van een bloempot en een wandscherf industrieel wit geglaazuurd aardewerk. De wandscherf vondstnummer 6 betreft een ruwwandige wandscherf. De scherf heeft een roodbruin baksel, en is mogelijk Proto Steengoed afkomstig uit Mayen. Dit materiaal wordt in de Vroege Middeleeuwen D gedateerd. Als laatste behoort de lichtgele scherf van vondstnummer 7 mogelijk tot Pingsdorf aardewerk. Deze scherf dateert iets vroeger uit de Middeleeuwen, de Vroege Middeleeuwen C of D.

De handgevormde scherven zijn afkomstig uit de IJzertijd.

Vondstnummer 3 is gevonden in werkput 1 tijdens het opschaven van het profiel ter hoogte van spoor 13. Het betreft een met nagelindrukken versierde scherf, gedateerd uit de IJzertijd. Dit spoor is echter geïnterpreteerd als een natuurlijke verkleuring, een vlek van de eerdlaag. Zoals eerder vermeld blijft het de vraag waar de scherf oorspronkelijk vandaan is gekomen.

Naast het aardewerk zijn vijf stukjes vuursteen verzameld. Het vuursteen valt uiteen in twee groepen. De eerste groep is onbewerkt vuursteen welke wordt vertegenwoordigd door vondstnummer 1. De tweede groep is bewerkt. Vondstnummer 12 lijkt verbrand te zijn. Het vuursteenmateriaal is gedetermineerd door R. Machiels. De stukjes vuursteen passen in alle vuursteen voerende perioden van het Laat-Paleolithicum tot en met de Vroege IJzertijd. Het zijn twee decortatie stukken en drie afslagen. In de regio wordt dit materiaal vaker gevonden.¹⁰ Meestal zijn het Mesolithische vindplaatsen maar omdat er gidsartefacten ontbreken zijn ze niet in deze periode te plaatsen. Daarom is de algemene datering van Laat-Paleolithicum tot en met de Vroege IJzertijd aangehouden.

Alle vondsten, behoudens vondstnummer 3 en vondstnummer 9, zijn gedaan tijdens het aanleggen van de vlakken in het esdek. Vondstnummer 9 werd gedaan tijdens het couperen van spoor 6 in werkput 3.

Tabel 2: De vondsten uit het proefsleuvenonderzoek, onderverdeeld naar categorie.

	Putnummer	Vlaknummer	Vaknummer	Spoornummer	Vullingnummer	Vondstnummer	Aantal	ABR-codering algemeen	ABR-codering specialisten
		5	1	101			11	2 KER	AWG
		2	1	103			6	1 KER	AWG
		2	1	104			7	1 KER	AWG
Totaal							4		
		2	1	102			5	2 KER	AWH
		1	2				4	1 KER	AWH
		1	2		13	1	3	1 KER	AWH
Totaal							5		
		3	1	113	6		9	1 SVU	SVU
		3	1	111			12	1 SVU	SVU
		2	1	106			8	1 SVU	SVU
		1	1	107			2	1 SVU	SVU
		1	1	101			1	1 SVU	SVU
Totaal							5		
		4	1	107			10	1 SXX	SXX
Totaal							1		

5.2 De archeologische begeleiding

Tijdens de archeologische begeleiding op het erf Groot Veller zijn vier scherven aardewerk verzameld. Ze komen allemaal uit spoor 4. Het aardewerk is gedetermineerd door S. Ostkamp.

Er zijn drie scherven roodbakend aardewerk en één scherf steengoed aangetroffen. Van het roodbakend aardewerk is het randfragment van een bord het meest bijzonder. Het bord is versierd met sgraffito. Het is te dateren in de eerste helft van de 15e eeuw. Een tweede randfragment behoort

¹⁰ Bijvoorbeeld de opgraving Ede Kernhem vlek B.

vermoedelijk tot een papkom. Het is een vrij dunne scherf, die aan de binnenzijde geglazuurd is. Op basis van deze kenmerken kan de scherf in de 16^e of vroege 17^e eeuw gedateerd worden. De derde scherf roodbakkend aardewerk komt van een grape. Dit wandfragment met een geglazuurde binnenzijde dateert eveneens uit de 16^e of vroege 17^e eeuw. Het wandfragment steengoed aardewerk behoort vermoedelijk tot een kan. Het aardewerk heeft een ijzerengobe en kan in de laat 15^e tot de eerste helft van de 16^e eeuw gedateerd worden.

Het aardewerk is te dateren in de late 15^e tot en met de vroege 17^e eeuw. Het is zeker niet na 1650 te dateren.

6 Synthese

6.1 Het proefsleuvenonderzoek

De verwachtingen die op grond van het vooronderzoek zijn gesteld, kunnen op basis van het huidige onderzoek worden bijgesteld. De redenen voor de selectie van het terrein voor vervolgonderzoek kunnen worden onderschreven: inderdaad was over de gehele breedte van het terrein een intact esdek aanwezig. De kans op sporen van bewoning was daardoor groot. Het terrein is waarschijnlijk in de 17^e eeuw in gebruik genomen. Het onderzoek heeft uitgewezen dat het landschap voor deze periode ter plaatse van het onderzoeksterrein langdurig nat is geweest. Met het geschikt maken voor beakking is het terrein opgehoogd met mest en plaggen. Deze zijn van elders aangevoerd. Het weinige IJzertijd vondstmateriaal dat is aangetroffen in het esdek kan niet geassocieerd worden met de sporen die zijn aangetroffen. Het is voorstelbaar dat dit materiaal op zeker moment met de plaggen van elders meegevoerd is.

Naar het westen toe, ter hoogte van werkput 5, lijkt de bodemsamenstelling te veranderen. Er is hier vrijwel geen bodemvorming als gevolg van langdurig natte condities aanwezig. Dit lijkt een aanwijzing te zijn dat het landschap hier ooit hoger heeft gelegen. De top van het dekzand, daar waar mogelijk sporen te verwachten zijn, is hier echter geheel verdwenen.

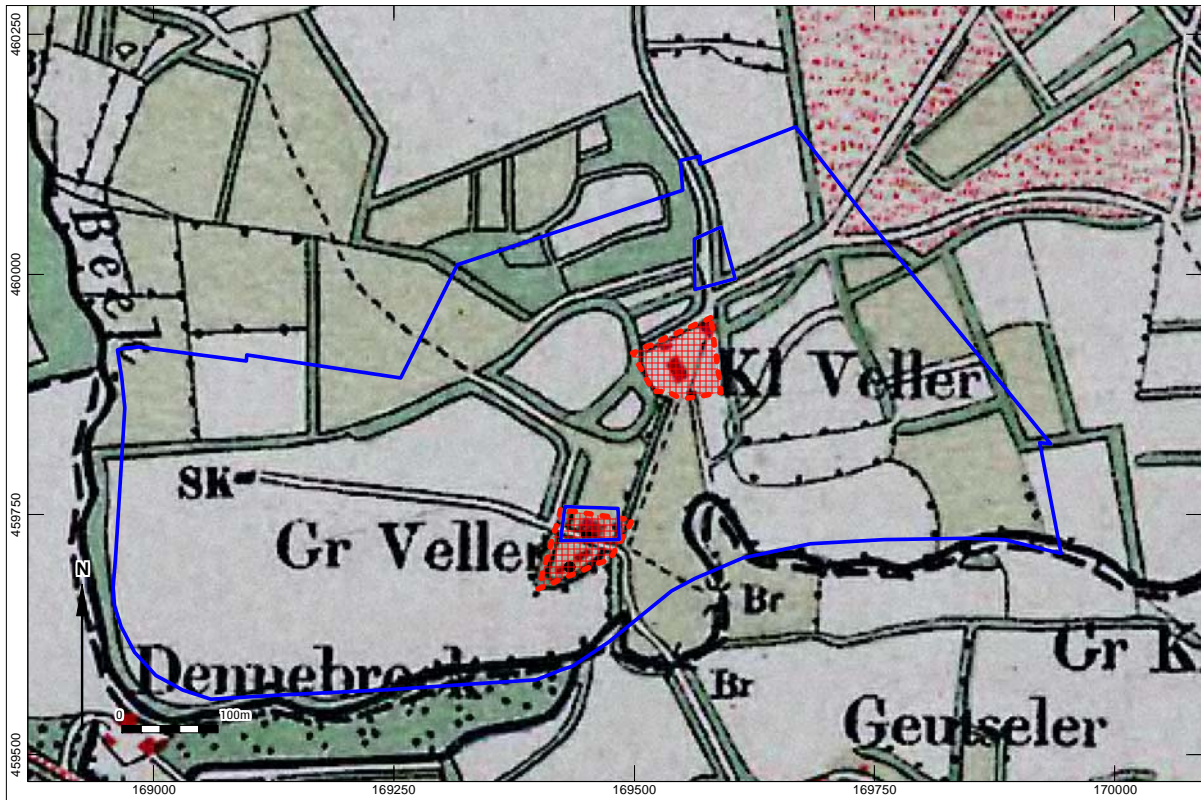
6.2 De archeologische begeleiding

De archeologische begeleiding vond plaats op het erf van de boerderij Groot Veller. Voorafgaand aan het veldwerk was de boerderij tot op het maaiveld gesloopt. Tijdens de begeleiding van de sloop van de fundamenten zijn sporen van drie voorgangers van de boerderij aangetroffen. Twee voorgangers zijn volledig in baksteen uitgevoerd. De vroegste fase heeft vermoedelijk een fundering van poeren of grondbalken gekend. Van deze fase zijn alleen grondsporen teruggevonden.

De grondsporen bestaan uit kuilen, paalkuilen en een uitbraaksleuf van een muur. Uit de paalkuilen was geen structuur te herleiden. Uit één kuil is aardewerk verzameld, dat is te dateren in de laat 15e tot en met de vroege 17e eeuw, maar zeker niet na 1650. Fase twee dateert op basis van baksteenkenmerken uit de 16e-17e eeuw. Het muurwerk behorend tot deze fase is vooral aangetroffen aan de westzijde van de boerderij. Fase drie dateert uit de 18^e eeuw of later. Het baksteen is zeer hard gebakken en daarom paars van kleur. In deze periode kreeg de boerderij zijn huidige omvang en zijn de waterputten gegraven. De moderne boerderij is aan de oostzijde geïntegreerd in de fundamenten van fase drie.

Vermoedelijk kunnen ten westen van de huidige boerderij nog meer sporen van voorlopers van de boerderij Groot Veller aangetroffen worden. Op basis van Bonnekaarten uit 1870 tot en met 1931 is een zone met (middel)hoge verwachting voor resten van boerderijplaatsen uit de Middeleeuwen of Nieuwe Tijd vastgesteld (afb. 10).¹¹ Tijdens de archeologische begeleiding bleek al dat zich inderdaad ten westen van het muurwerk (S1) grondsporen bevonden.

¹¹ Van Lil 2008.

Afb. 10: Bonnekaart uit 1870 met de boerderijerven Groot Veller en Klein Veller.

6.3 Beantwoording van de onderzoeksvragen

Deelgebied A

De onderzoeksvragen die in het Programma van Eisen zijn gesteld, zullen hier worden beantwoord op basis van de bevindingen van het proefsleuvenonderzoek in deelgebied A.

1. *Zijn in het plangebied archeologische resten aanwezig?*
In het plangebied zijn archeologische resten aanwezig.
2. *Zo ja, wat is de aard en ouderdom van de resten?*
De sporen die zijn aangetroffen, kunnen vrijwel allemaal worden geassocieerd met ofwel de ingebruikname van het landschap als akkerland, of jonger. De periode van ingebruikname wordt gedateerd in de 17^e eeuw.
3. *Hoe is de conservering en gaafheid van de resten?*
De conservering en gaafheid van de grondsporen is matig tot slecht. Er is geen vondstmateriaal in de sporen aangetroffen.
4. *Hoe is de ruimtelijke verspreiding van de resten (horizontaal en verticaal)?*
De meeste sporen bevinden zich op het midden van het terrein. De sporen zijn niet diep in het dekzand gegraven.
5. *Hoe diep bevindt zich het sporenniveau?*
Het sporenniveau bevindt zich op een diepte variërend tussen 10,0 m en 11,5 m boven NAP, ca. 60 cm onder maaiveld.

Deelgebied B

De archeologische begeleiding is uitgevoerd volgens protocol proefsleuven en heeft één vindplaats opgeleverd. Op basis van de resultaten van de begeleiding kunnen de onderzoeksvragen als volgt worden beantwoord.

- 1. Zijn in het plangebied archeologische resten aanwezig?*
In het plangebied zijn archeologische resten aanwezig. Het betreft fundamenten en grondsporen van drie fases van de boerderij Groot Veller, voorafgaand aan de bouw van de moderne boerderij.
- 2. Zo ja, wat is de aard en ouderdom van de resten?*
De muurresten en grondsporen behoren tot voorgangers van de boerderij Groot Veller. De vroegste fase bestaat uit kuilen, paalkuilen en een uitbraaksleuf. Deze fase dateert uit de laat 15^e tot en met de vroeg 17^e eeuw, maar zeker niet na 1650. Fase twee dateert uit de 16^e-17^e eeuw. Het muurwerk behorend tot deze fase is vooral aangetroffen aan de westzijde van de boerderij. Het muurwerk van fase drie dateert uit de 18^e eeuw of later. In deze fase bereikte de boerderij zijn huidige omvang.
- 3. Hoe is de conservering en gaafheid van de resten?*
De conservering van de grondsporen is goed. De donkere, humeuze vulling onderscheidt zich duidelijk van de natuurlijke ondergrond. Ook de gaafheid is goed te noemen. Vermoedelijk zijn de sporen aan de oostzijde van de boerderij deels verstoord bij de bouw van de moderne boerderij.
Het muurwerk is eveneens goed geconserveerd. Van verschillende muurdelen kon nog een vijf-lagenmaat genomen worden. De moderne boerderij was aan de oostzijde geïntegreerd in de funderingen van fase drie, waardoor deze muurresten niet volledig onderzocht konden worden.
- 4. Hoe is de ruimtelijke verspreiding van de resten (horizontaal en verticaal)?*
Het muurwerk beperkt zich tot de maximale omvang van de boerderij. Hierbinnen is aan de westzijde een onderverdeling te zien.
De grondsporen bevinden zich in de natuurlijke ondergrond. De sporen zijn aangetroffen binnen de zone met funderingsresten van de boerderij maar deze zijn zeer waarschijnlijk ook buiten deze zone te vinden. Tijdens de archeologische begeleiding kon de maximale verspreiding van de grondsporen niet onderzocht worden.
- 5. Hoe diep bevindt zich het sporenniveau?*
De muurresten waren op het maaiveld reeds zichtbaar. De grondsporen zijn aangetroffen in de natuurlijke ondergrond, ca. 40 cm onder maaiveld.
- 6. In welke mate zijn de archeologische resten aangetast door de laatste bebouwing van het terrein? In hoeverre beïnvloedt dit de mogelijkheden tot interpretatie?*
Aan de westzijde waren de funderingsresten nauwelijks aangetast door de laatste bebouwing. Omdat aan de NW-zijde de boerderij grensde aan een ander woonhuis, was daar voorafgaand aan de begeleiding reeds gesloopt, zodat de open ruimtes van het andere huis zo snel mogelijk weer afgedekt konden worden. Toch was hier het verloop van de fundamenten met behulp van het overige muurwerk nog goed te reconstrueren.
Aan de oostzijde was de moderne stal tegen oude fundamenten gebouwd. Het staldeel kon dus niet worden gesloopt zonder de oude muurresten te beschadigen. Hierdoor kon alleen de omtrek van het muurwerk worden bepaald. De mogelijke interne onderverdeling was aan deze zijde niet meer aanwezig.
Door de verdiepte mestkuilen aan de noord- en zuidzijde van het staldeel is de bodem tot op een diep niveau verstoord. Hierdoor moest het sporenvlak ook dieper aangelegd worden. Dit kan de oorzaak zijn van het feit dat in het oostelijk deel alleen kuilen zijn aangetroffen en paalkuilen ontbreken.

7 Waardering en selectieadvies

7.1 Waardering van de vindplaatsen

De waardstelling, zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1, specificatie VS06) gebeurt op drie niveaus: belevingswaarde, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit. De eerste is niet van toepassing omdat de vindplaats niet bovengronds zichtbaar is. Alleen de laatste twee niveaus zijn op deze vindplaats van toepassing. De fysieke kwaliteit van de vindplaats is gebaseerd op haar conservering en gaafheid. De conservering geeft aan in hoeverre de resten behouden zijn, de gaafheid in hoeverre de vindplaats nog compleet is. De beoordeling is voor zowel gaafheid als conservering: drie punten voor hoge, twee punten voor middelhoge en één punt voor lage kwaliteit. Ook op inhoudelijke kwaliteit, uitgedrukt in waarden voor zeldzaamheid, informatie en ensemble, wordt de vindplaats beoordeeld met hetzelfde puntensysteem.

Deelgebied A

De vindplaats is ruimtelijk slecht bewaard gebleven en kan dus worden beschouwd als zijnde van lage kwaliteit. Het deel met sporen is van onvoldoende omvang om van een representatief deel van een nederzetting te spreken.

De conservering van de grondsporen is zeer matig. De opgetekende sporen en verkleuringen zijn over het algemeen zeer ondiep en bevatten geen vondstmateriaal. Het aardewerk dat verzameld is tijdens het aanleggen van de sporenvlakken is matig verweerd en gefragmenteerd. Bot en zaden zijn niet bewaard gebleven. De conservering van sporen en vondsten wordt laag gewaardeerd. Hierbij moet echter worden bedacht dat op regionaal niveau de conserveringsomstandigheden voor de vindplaats niet kenmerkend zijn voor dit gebied.

De waardering van beide fysieke kwaliteitscriteria is in totaal 2 punten. Dit is een score die laag is en die haar het predikaat 'niet behoudenswaardig' oplevert (tabel 3).

Op inhoudelijke kwaliteit soort de vindplaats voor alle waarden laag. De geringe resultaten van het onderzoek hebben geen potentie om bij te dragen tot synthetiserend onderzoek in de regio. De totale score voor de inhoudelijke kwaliteit is 3 punten en de vindplaats wordt op basis van deze criteria gewaardeerd als 'niet behoudenswaardig'.

Tabel 3. Scoretabel waardstelling vindplaats deelgebied A (naar KNA, versie 3.1).

Waarden	Criteria	Scores			Totale score
		Hoog	Midden	Laag	
Beleving	Schoonheid	Wordt niet gescoord			
	Herinneringswaarde	Wordt niet gescoord			
Fysieke kwaliteit	Gaafheid			1	≥ 5 behoudenswaardig
	Conservering			1	
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid			1	≥ 7 behoudenswaardig
	Informatiewaarde			1	
	Ensemblewaarde			1	
	Representativiteit	N.v.t.			

Deelgebied B

De vindplaats is ruimtelijk goed bewaard gebleven en kan dus worden beschouwd als zijnde van hoge kwaliteit. Het deel met sporen is van voldoende omvang om van een representatief deel van een huisplaats te spreken.

De conservering van de grondsporen is goed. De opgetekende sporen en verkleuringen zijn over het algemeen vrij diep, en ze zijn duidelijk herkenbaar in het sporenvlak. In één spoor is aardewerk aangetroffen. Dit aardewerk is weinig verweerd en gefragmenteerd. Bot en zaden zijn niet bewaard gebleven. De conservering van sporen en vondsten wordt middelmatig gewaardeerd. Hierbij moet echter worden bedacht dat op regionaal niveau de conserveringsomstandigheden voor de vindplaats kenmerkend zijn voor dit gebied.

De waardering van beide fysieke kwaliteitscriteria is in totaal 5 punten. Dit is een score die hoog is en die haar het predikaat 'behoudenswaardig' oplevert (tabel 4).

De inhoudelijke kwaliteit van de vindplaats is eveneens hoog. De zeldzaamheidswaarde is laag; boerderijen uit de Nieuwe Tijd zijn in de hele regio nog te vinden. De informatiewaarde is hoog. Over laat-middeleeuwse boerderijen en boerenerven is nauwelijks iets bekend, vooral veroorzaakt doordat

men vanaf ca. 1200 overging tot het bouwen op stiepen en stenen voeten.¹² Deze constructiewijze laat nauwelijks sporen in de bodem achter. Daarnaast krijgt de boerderij door het gebruik van duurzame materialen een steeds duurzamer karakter. De erven uit de laat-middeleeuwse periode liggen daarom vaak onder de bestaande boerderijen en kunnen pas onderzocht worden als deze worden gesloopt. De archeologische begeleiding op het erf Groot Veller heeft echter al een groot aantal sporen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd opgeleverd. Bovendien zijn op basis van het vooronderzoek over een groter terrein sporen van het erf Groot Veller te verwachten.¹³ De kans is dus groot dat de sporen op het terrein van het erf Groot Veller onze kennis over boerderijplaatsen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd kunnen aanvullen.

Qua ensemblewaarde scoort de vindplaats hoog. Ook kan er inter-site analyse plaatsvinden met het erf Klein Veller, dat ca. 200 m ten noordoosten van de vindplaats ligt. Ook deze boerderij zal in verband met de herontwikkeling van het plangebied De Veller 2 worden gesloopt. Tensamen kunnen de sporen van deze erven een belangrijke bijdrage leveren aan onze kennis over de ontwikkeling van boerenerven in de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd in het Midden-Nederlands zandgebied.

De totale score voor de inhoudelijke kwaliteit is 7 en de vindplaats wordt op basis van deze criteria gewaardeerd als 'behoudenswaardig'.

Tabel 4. Scoretabel waardestelling vindplaats deelgebied B (naar KNA, versie 3.1).

Waarden	Criteria	Scores			Totale score
		Hoog	Midden	Laag	
Beleving	Schoonheid	Wordt niet gescoord			
	Herinneringswaarde	Wordt niet gescoord			
Fysieke kwaliteit	Gaafheid	3			≥ 5 behoudenswaardig
	Conservering		2		
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid			1	≥ 7 behoudenswaardig
	Informatiewaarde	3			
	Ensemblewaarde	3			
	Representativiteit	N.v.t.			

7.2 Selectieadvies

Deelgebied A

Het proefsleuvenonderzoek heeft een gering aantal sporen opgeleverd. De kwaliteit van deze sporen was laag. De vondsten die tijdens de aanleg van het vlak zijn verzameld, zijn redelijk goed geconserveerd, maar zijn helaas niet aan sporen te koppelen. Op basis van deze gegevens is de vindplaats gewaardeerd als 'niet behoudenswaardig'. ADC ArcheoProjecten adviseert de gemeente Barneveld om deelgebied A vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

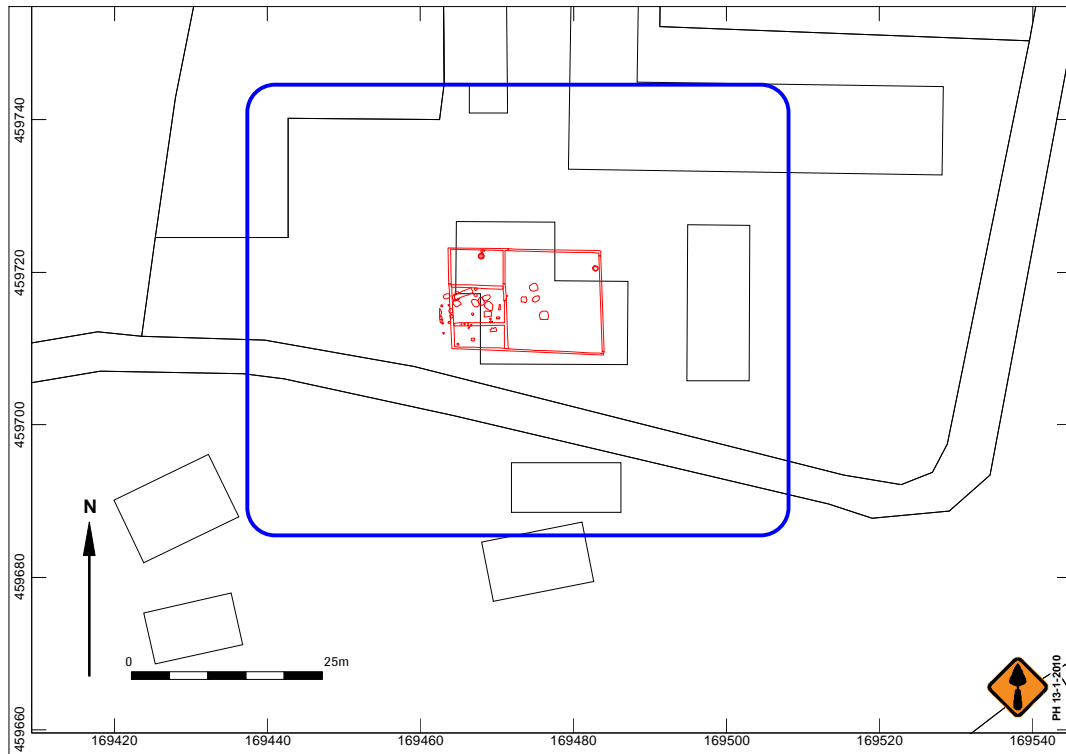
Deelgebied B

Tijdens de archeologische begeleiding (protocol IVO-proefsleuven) is op een relatief kleine oppervlakte een groot aantal sporen aangetroffen. De conservering van deze sporen is goed. De verwachting is dat de sporen zich over een groter terrein uitstrekken, vooral ten westen van de moderne boerderij (afb. 11). Onderzoek van het terrein kan een bijdrage leveren aan onze kennis over de bewoningsgeschiedenis van boerenerven in de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd, zeker in combinatie met de gegevens van het erf Klein Veller. Het onderzoeksgebied is om deze reden gewaardeerd als behoudenswaardig.

ADC ArcheoProjecten adviseert de gemeente Barneveld, indien het terrein bij de toekomstige ontwikkelingen wordt verstoord, de sporenconcentratie op het erf Groot Veller te onderzoeken door middel van een opgraving. Het onderzoek dient zich specifiek te richten op de vraag of de sporen potentie hebben voor onderzoek naar boerenerven uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. De resultaten dienen te worden geanalyseerd in relatie tot de bewoningssporen op het erf Klein Veller.

¹² Noaa hfdst. 20., 16

¹³ Van Lil, 2008.

Afb. 11: De zone met een hoge verwachting voor sporen van het erf Groot Veller. De sporen die tijdens de archeologische begeleiding zijn aangetroffen, zijn in rood weergegeven.

Literatuur

Barends, S. (red.), 2005: Het Nederlandse landschap een historisch-geografische benadering, Utrecht.

Brokke, A., 2004: Plangebied Barneveld Zuid-Oost, een Bureauonderzoek. Amersfoort (ADC-rapport 244).

Groenewoudt, B., M. Groothedde & H. van der Velde, 2006: De Romeinse tijd, Middeleeuwen en Vroegmoderne tijd in het Midden- en Oost-Nederlands zandgebied, NOaA hoofdstuk 20. (www.noaa.nl).

Lil, R. van, 2008: Barneveld, De Veller 2. Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek, Amersfoort (ADC-rapport 1218).

Prangma, N.M., 2008: Programma van Eisen Barneveld De Veller fase 2, (PvE-nummer 08-244).

Riessen, M. en A. Brokke, 2004: Lunteren Meulunterseweg-Barneveldseweg: Bureauonderzoek en booronderzoek. Amersfoort (ADC-rapport 289).

Smit, L. 2005: Barneveld Zuid-Oost Locatie 1 en 2. Inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen. Amersfoort (ADC-rapport 352).

Spek, Th., 1999: Verdrongen dekzandgronden in Zuidelijk Flevoland (archeologische opgraving 'Hoge Vaart-A27'), Rapport 472.2 DLO-Staring Centrum, Wageningen.

Lijst van afbeeldingen

- Afb. 1: Locatie van het onderzoeksgebied op de topografische kaart.
Afb. 2: De ligging van de proefsleuven in het onderzoeksgebied.
Afb. 3: Impressie van het veldwerk tijdens de archeologische begeleiding.
Afb. 4: Opgeschaafd profiel uit het proefsleuvenonderzoek. Onder de gebleekte laag is duidelijk zichtbaar dat de bodem is aangerijkt met ijzer.
Afb. 5: Opgeschaafd profiel uit het proefsleuvenonderzoek. Boven de gebleekte laag is duidelijk de zwarte band met niet volledig verteerde plantenresten zichtbaar, die het pakket dekzand afdekt.
Afb. 6: Profielkolom uit de archeologische begeleiding. Vooral onderin het profiel is de gelaagdheid duidelijk te zien.
Afb. 7: De bodemkaart (boven) en de geomorfologische kaart (onder) ter hoogte van het plangebied. Het plangebied is met een rode stip aangegeven.
Afb. 8: Het muurwerk met spoornummer dat is aangetroffen tijdens de begeleiding op het erf Groot Veller.
Afb. 9: Overzicht van de grondsporen.
Afb. 10: Bonnekaart uit 1870 met de boerderijerven Groot Veller en Klein Veller.
Afb. 11: De zone met een hoge verwachting voor sporen van het erf Groot Veller. De sporen die tijdens de archeologische begeleiding zijn aangetroffen, zijn in rood weergegeven.

Lijst van Tabellen

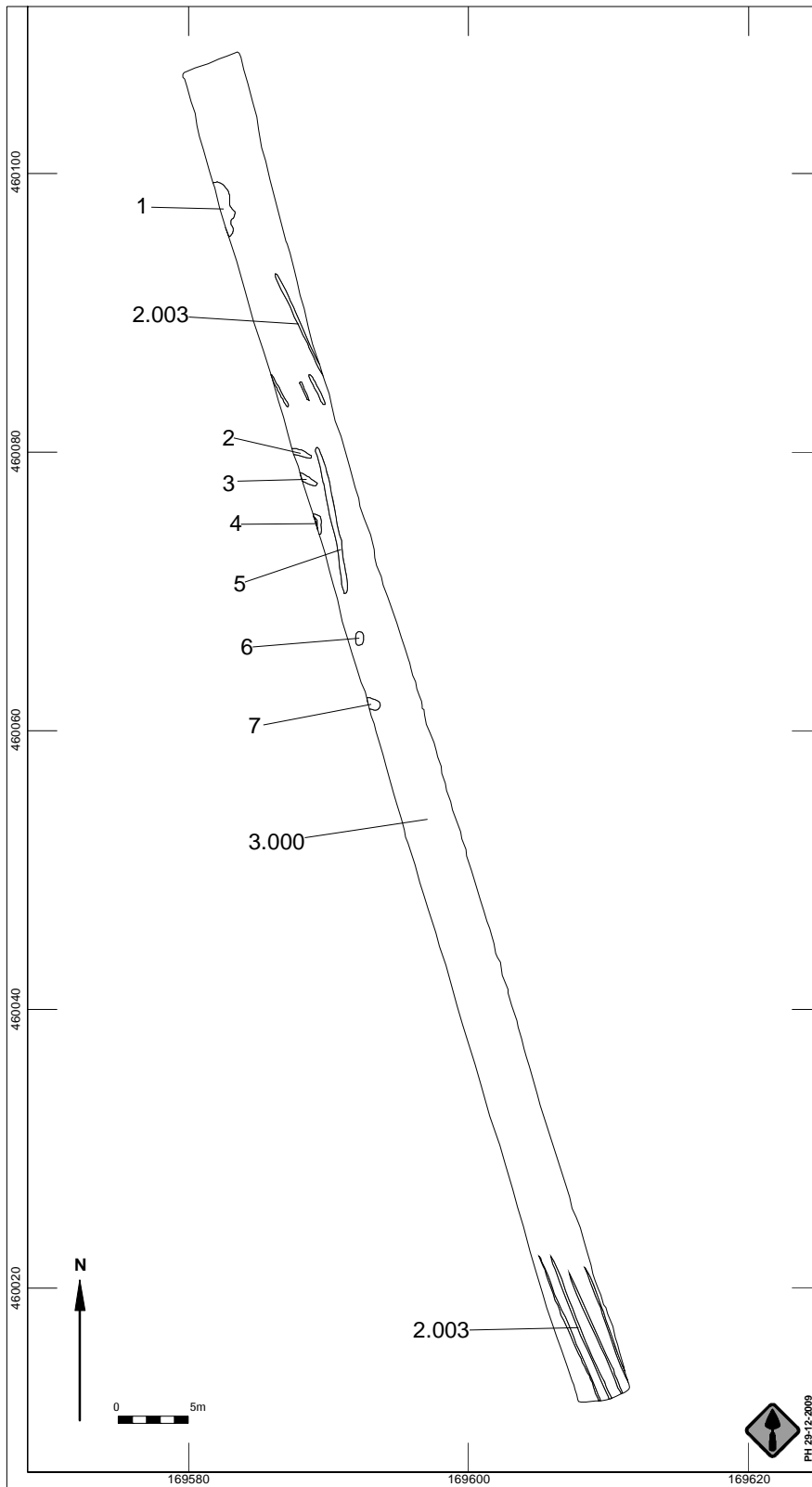
- Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.
Tabel 2: De vondsten uit het proefsleuvenonderzoek, onderverdeeld naar categorie.
Tabel 3. Scoretabel waardestelling vindplaats deelgebied A (naar KNA, versie 3.1).
Tabel 4. Scoretabel waardestelling vindplaats deelgebied B (naar KNA, versie 3.1).

Bijlages

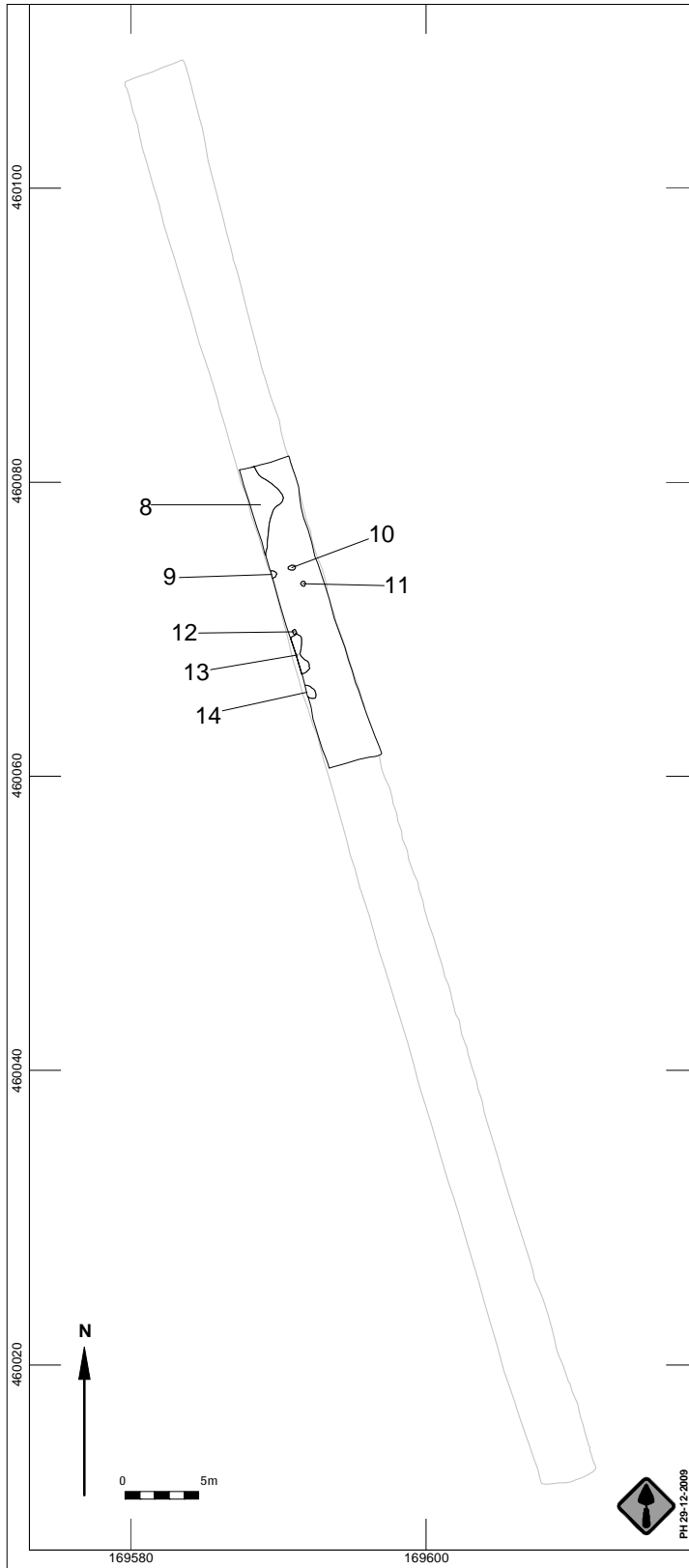
- Bijlage 1: Allesporenkaarten
Bijlage 2: Sporenlijst
Bijlage 3: Vondstenlijst

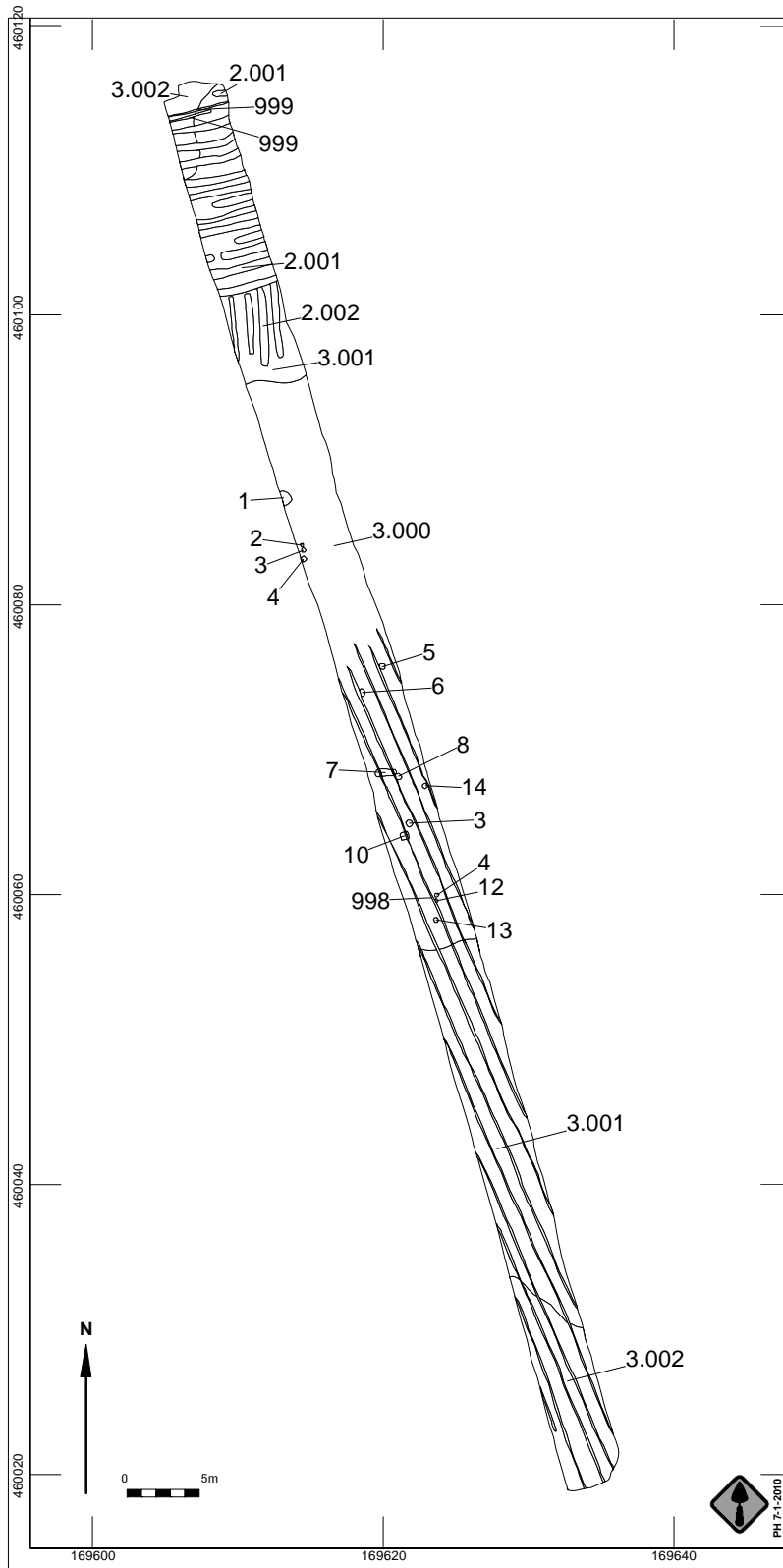
Bijlage 1: Allesporenkaarten

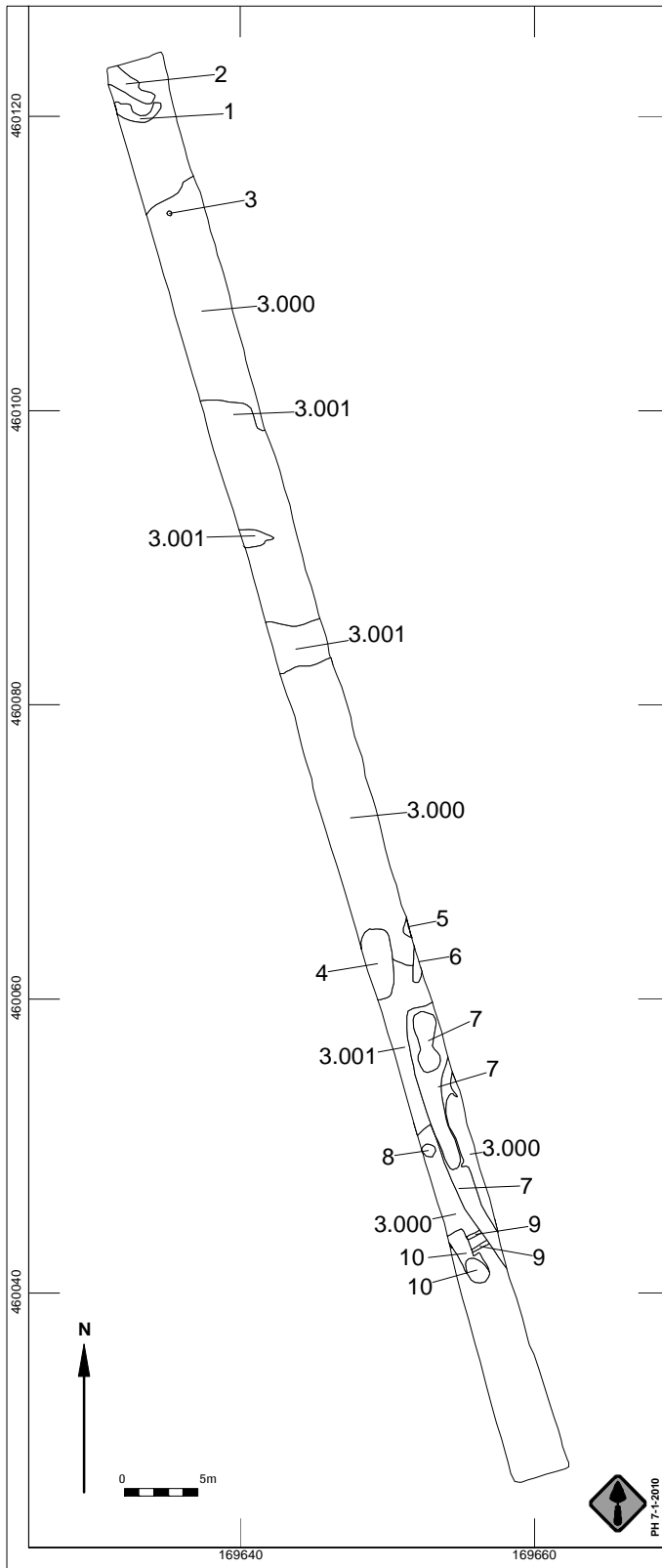
Werkput 1 vlak 1

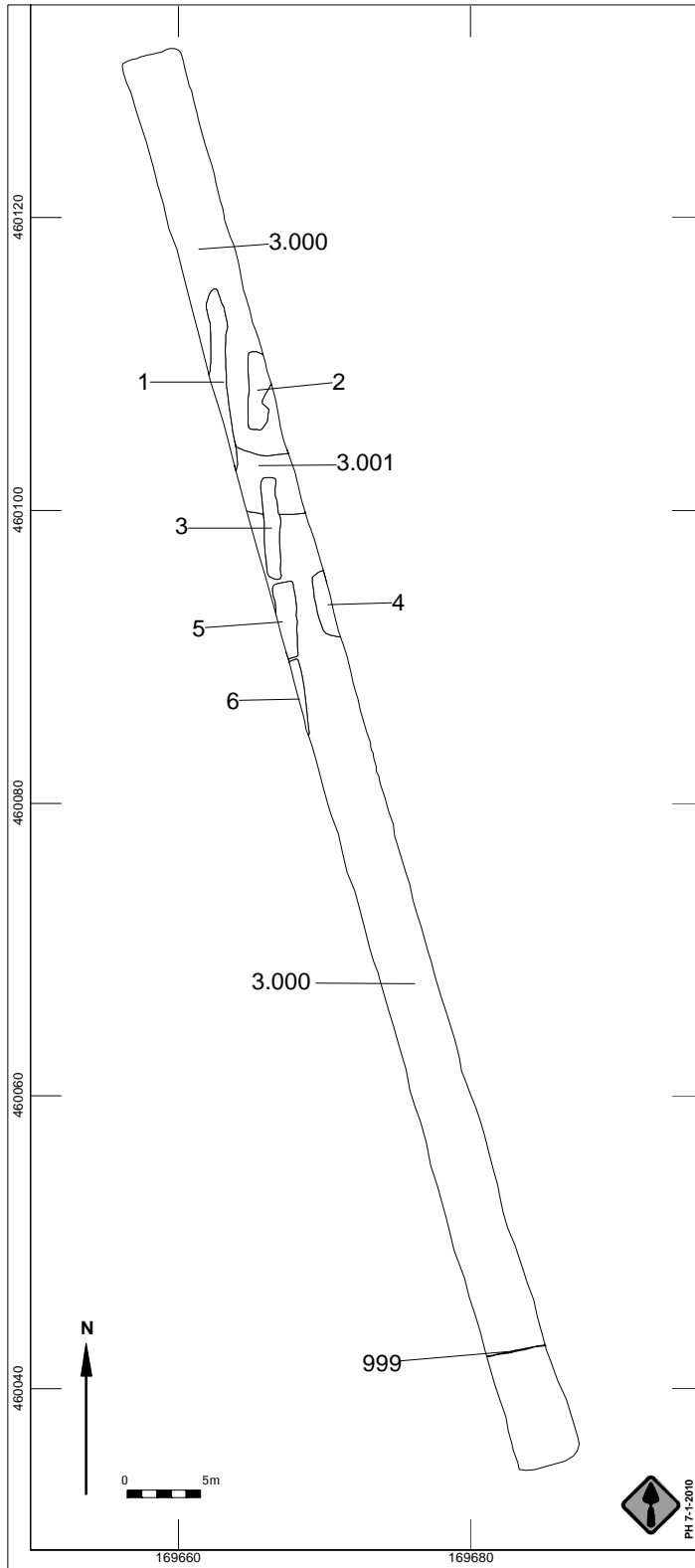
Werkput 1 vlak 2.

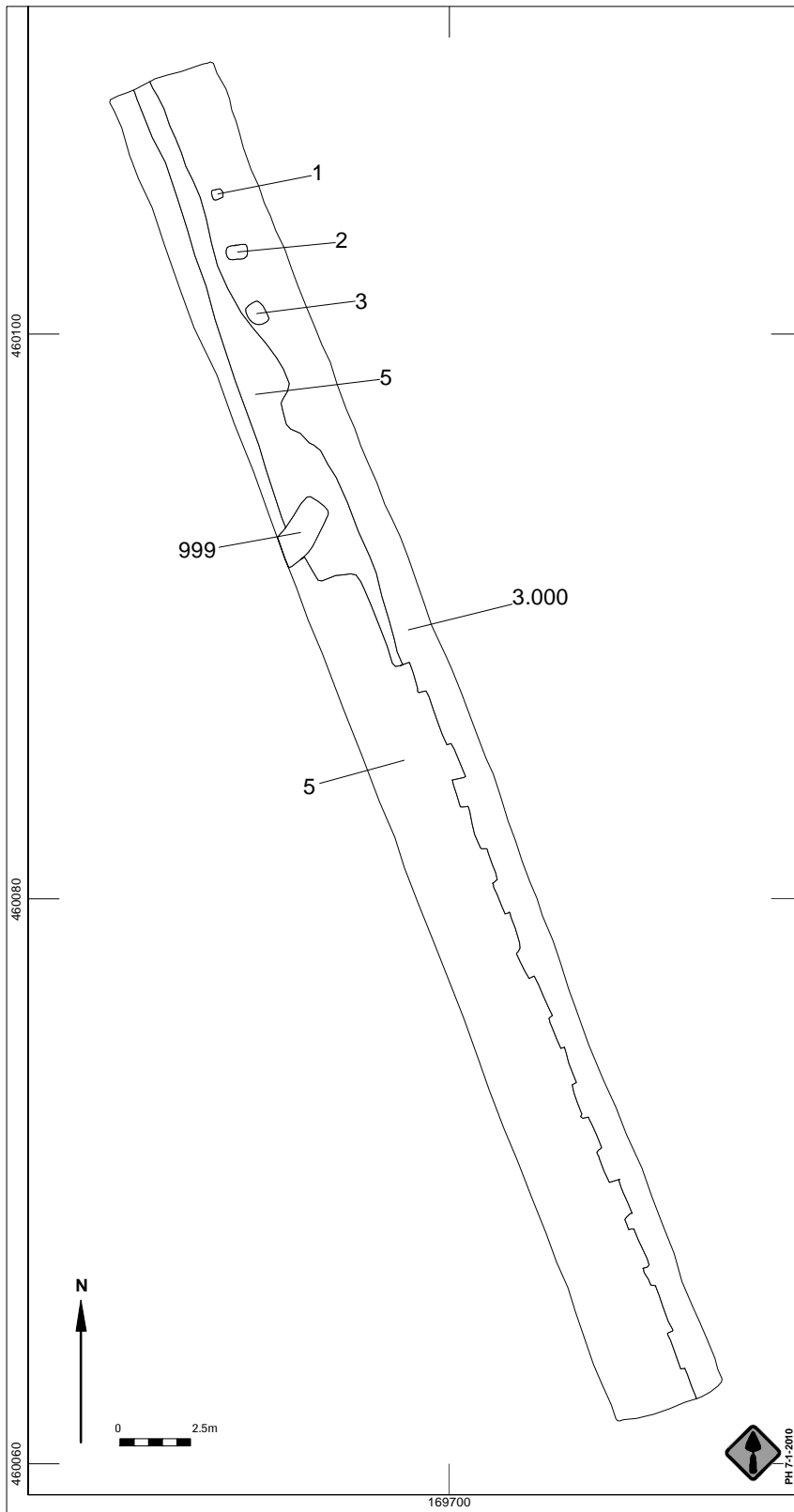
Werkput 2 vlak 1.

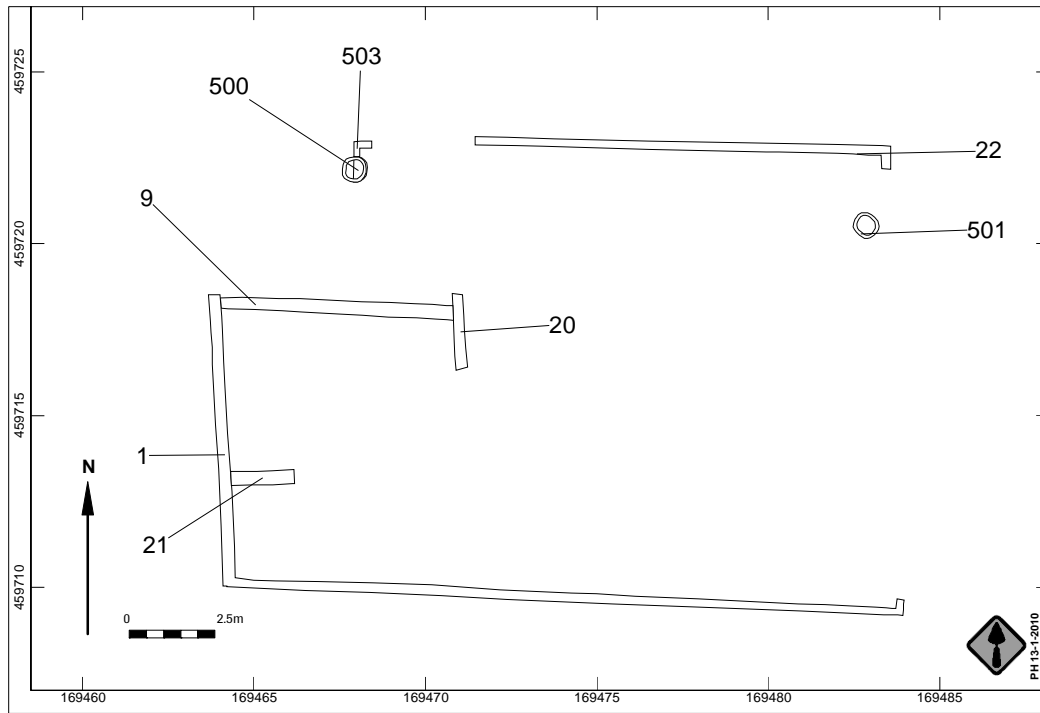
Werkput 3 vlak 1.

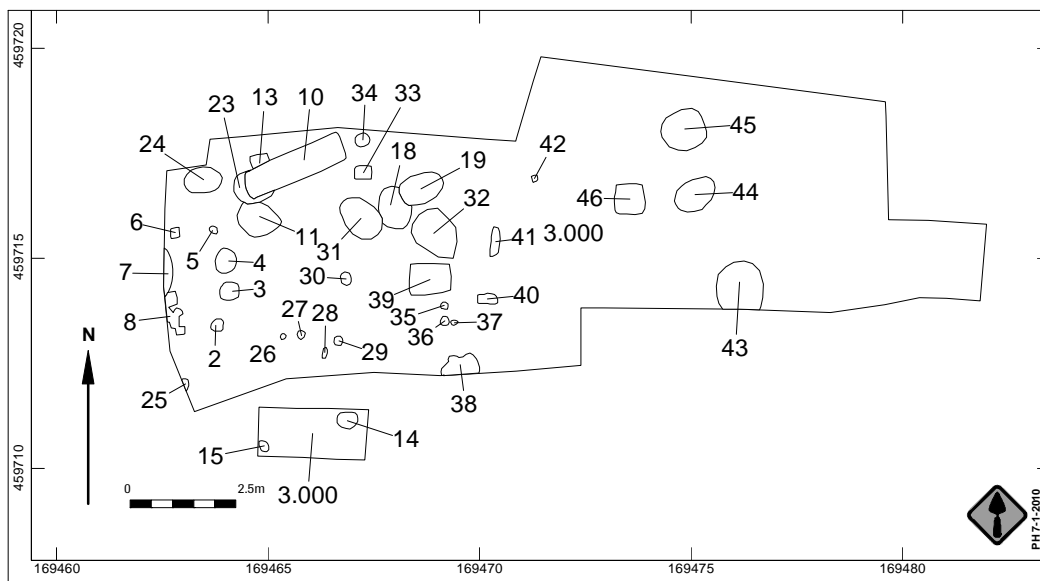
Werkput 4 vlak 1.

Werkput 5 vlak 1.

Werkput 6 vlak 1

Werkput 6 vlak 2.

Bijlage 2: Sporenlijst

Opmerking	Inclusies	Textuur	Hoofdkleur	Nevenkleur	Diepte	Norm coupe	Norm vlak	Aard spoor	Vullingnummer	Spoornummer	Vlaknummer	Putnummer	Deelgebied
		Zs1	GR	BR	30	ONR	ONR	VL	1	1	1	1	A
		Zs1	DGR	BL	6	KOM	LIN	GR	1	2	1	1	A
		Zs1	DGR	BL	8	KOM	LIN	GR	1	3	1	1	A
		Zs1	DGR	BL	4	KOM	LIN	GR	1	4	1	1	A
		Zs1	DGR	BL	6	KOM	LIN	GR	1	5	1	1	A
		Zs1	ZW	DGR	8	KOM	ONR	VL	1	6	1	1	A
		Zs1			10	ONR		XXX	1	7	1	1	A
		Zs1				ONR	LIN	PS	1	998	1	1	A
gevekt		Zs1	GR	BR		ONR	ONR	LG	1	8	1	2	A
		Zs1	GR		5	VLK	ONR	VL	1	9	1	2	A
		Zs1	GR		8	KOM	ONR	VL	1	10	1	2	A
		Zs1	LBR		12	KOM	RND	PK	1	11	1	2	A
		Zs1	GR	BR	14	ONR	ONR	VL	1	12	1	2	A
		Zs1	GR	BR	20	KOM	ONR	VL	1	13	1	2	A
		Zs1	GR	BR	10	VLK	ONR	VL	1	14	1	2	A
		Zs1	DBR		20	KOM	ONR	VL	1	1	1	1	A
		Zs1	GR			NG	RND	NV	1	2	1	1	A
		Zs1	LGR		20	KOM	RND	PK	1	3	1	1	A
	HK	Zs1	GR	BL		NG	RND	NV	1	4	1	1	A
		Zs1	LGR		14	KOM	ONR	VL	1	5	1	1	A
		Zs1	GR	LBR		NG	RND	NV	1	6	1	1	A
		Zs1	GR	LBR		NG	RND	NV	1	7	1	1	A
		Zs1	GR	LBR		NG	RND	NV	1	8	1	1	A
		Zs1	GR	BR		NG	RND	NV	1	9	1	1	A
		Zs1	GR	BR		NG	RND	NV	1	10	1	1	A
		Zs1	GR	LBR	16	KOM	ONR	VL	1	11	1	1	A
		Zs1	GR	LBR		NG	RND	NV	1	12	1	1	A
		Zs1	GR	LBR	14	KOM	ONR	VL	1	13	1	1	A
		Zs1	GR	LBR		NG	RND	NV	1	14	1	1	A
		Zs1	GR	BR	14	ONR	ONR	VL	1	1	1	1	A
		Zs1	GR	BR	14	ONR	ONR	VL	1	2	1	1	A
		Zs1	WT		16	KOM	ONR	VL	1	3	1	1	A
		Zs2	DGR	BR		NG	ONR	VL	1	4	1	1	A
		Zs1	WT	ZW	6	ONR	ONR	VL	1	5	1	1	A
gevekt		Zs1	DGR	WT	18	ONR	LIN	GR	2	6	1	1	A
gevekt		Zs2	ZW		18	ONR	LIN	GR	1	6	1	1	A
		Zs1	BR	GR	20	KOM	ONR	VL	1	7	1	1	A
		Zs1	ZW		24	KOM	RND	KL	1	8	1	1	A
		Zs1	DGR		24	KOM	RND	KL	2	8	1	1	A
		Zs1	GR	BR	40	KOM	LIN	GR	4	9	1	1	A
		Zs1	ZW		40	KOM	LIN	GR	3	9	1	1	A
		Zs1	BR		40	KOM	LIN	GR	2	9	1	1	A
		Zs1	GR		40	KOM	LIN	GR	1	9	1	1	A
		Zs1				NG	ONR	VL	1	10	1	1	A
gevekt		Zs1	GR	DBR		NG	ONR	VL	1	1	1	1	A
gevekt		Zs1	GR	DBR		NG	ONR	VL	1	2	1	1	A
gevekt		Zs1	GR	DBR		NG	ONR	VL	1	3	1	1	A
		Zs1	ZW	DGR		NG	ONR	VL	1	4	1	1	A

Opmerking	Inclusies	Textuur	Hoofdkleur	Nevenkleur	Diepte	Norm coupe	Norm vlak	Aard spoor	Vullingsnummer	Spoornummer	Vlaknummer	Putnummer	Deelgebied
		Zs1	ZW	DGR		NG	ONR	VL	1	5	1	4	A
		Zs1	GR	DBR		NG	ONR	VL	1	6	1	4	A
		Zs1	GR			NG	LIN	PS		998	1	4	A
		Zs1	GR			NG	RHK	REC		999	1	4	A
		Zs1	GR	DBR		NG	ONR	VL	1	1	1	5	A
		Zs1	GR	DBR		NG	ONR	VL	1	2	1	5	A
		Zs1	GR	DBR		NG	ONR	VL	1	3	1	5	A
		Zs1	DBR			NG	RHK	REC		999	1	5	A
	BS formaat: 18,5x9x4 en 19x9x3,5						LIN	MR	1	1	1	6	B
		Zs1		DGR	26	RND	RHK	PK		2	2	6	B
		Zs1		DGR	52	RND	RHK	PK		3	2	6	B
		Zs1		DGR	68	RND	RND	PK		4	2	6	B
		Zs1		DGR		NG	RHK	PK		5	2	6	B
		Zs1		DGR	14	VLK	RHK	PK		6	2	6	B
		Zs1		DGR		NG	OVL	KL		7	2	6	B
		Zs1		DGR		NG	ONR	PK		8	2	6	B
	BS maat: 19x9x4 en 17x8x4	Zs1					LIN	MR	1	9	1	6	B
		Zs1	RO		14	VLK	LIN	MU		10	2	6	B
		Zs1	DGR	BR		NG	OVL	KL		11	2	6	B
		Zs1	DGR			NG	OVL	XXX		12	2	6	B
	gevekt	Zs2	LBR	GR	2	ONR	RHK	PK	1	13	2	6	B
	gevekt	Zs2	ZW	DGR	22	ONR	OVL	PK	1	14	2	6	B
	gevekt	Zs2	ZW	DGR	22	ONR	OVL	PK	2	14	2	6	B
	gevekt	Zs2	BR	GR	10	RND	RND	PK	1	15	2	6	B
							XXX	XXX		16	2	6	B
		Zs2	ZW	DGR		NG	RND	KL	1	18	2	6	B
	BS, HK	Zs2	ZW	DGR		NG	RND	KL	1	19	2	6	B
							LIN	MR		20	1	6	B
							LIN	MR		21	1	6	B
							LIN	MR		22	1	6	B
	gevekt	Zs2	ZW	DGR	30	RND	RND	KL	1	23	2	6	B
		Zs2	ZW	DGR		NG	OVL	KL	1	24	2	6	B
		Zs2	ZW	DGR	30	RND	RND	PK	1	25	2	6	B
		Zs2		DGR	8	RND	RND	PK	1	26	2	6	B
	HK, HK, BS	Zs2	ZW	DGR	15	RND	RND	PK	1	27	2	6	B
		Zs2	ZW		4	RND	RND	PK	1	28	2	6	B
		Zs2		DGR	22	RND	RND	PK	1	29	2	6	B
	veel REC puin	Zs2		DGR	32	RND	RHK	PK	1	30	2	6	B
		Zs2	ZW	DGR		NG	OVL	KL	1	31	2	6	B
	gelaagd	Zs2	ZW	DGR	64	RND	OVL	KL	1	32	2	6	B
	gevekt	Zs2	DGR	LBR	64	RND	OVL	KL	2	32	2	6	B
	BS	Zs2	DGR	BR	24	VLK	RHK	PK	1	33	2	6	B
	BS	Zs2	ZW	DGR	22	RND	RND	PK	1	34	2	6	B
	gevekt	Zs2	LBR		22	RND	RND	PK	2	34	2	6	B
		Zs2	ZW	DGR	10	RND	RND	PK	1	35	2	6	B
	gevekt	Zs2	ZW	DGR	16	RND	RND	PK	1	36	2	6	B

Opmmerking	Insluisings	Textuur	Hoofdkleur	Nevenkleur	Diepte	Norm coupe	Norm vlak	Aard spoor	Vullingsnummer	Spoornummer	Vlaknummer	Putnummer	Deelgebied
		Zs2	ZW	DGR	6	ONR	RND	PK	1	37	2	6	B
		Zs2	ZW			NG	ONR	KL	1	38	2	6	B
gevekt		Zs2	GR			NG	RHK	REC	1	39	2	6	B
		Zs2	ZW	DGR	22	ONR	ONR	PK	2	40	2	6	B
		Zs2	DGR		22	ONR	ONR	PK	3	40	2	6	B
gevekt		Zs2	BR		22	ONR	ONR	PK	1	40	2	6	B
		Zs2	DBR		5	VLK	ONR	PK	1	41	2	6	B
		Zs2	DGR		8	ONR	RHK	PK	1	42	2	6	B
		Zs2	ZW	DGR		NG	RND	KL	1	43	2	6	B
gevekt		Zs2	ZW	DGR		NG	OVL	KL	1	44	2	6	B
		Zs2	ZW	DGR		NG	RND	KL	1	45	2	6	B
gevekt		Zs2	GR	DBR		NG	RHK	REC	1	46	2	6	B
							RND	WA	1	500	1	6	B
							RND	WA	1	501	1	6	B
		Zs2	LBR				ONR	LG	1	300 0	1	6	B

Bijlage 3: Vondstenlijst

Deelgebied	Verzamelmwijze	Inhoud	Vondstnummer	Vullingsnummer	Spoornummer	Vaknummer	Vaknummer	Putnummer
A	AANV	VST	1			101	1	1
A	AANV	VST	2			107	1	1
A	AANV	AW	3	1	13		2	1
A	AANV	AW	4				2	1
A	AANV	AW	5			102	1	2
A	AANV	AW	6			103	1	2
A	AANV	AW	7			104	1	2
A	AANV	VST	8			106	1	2
A	AANV	VST	9		6	113	1	3
A	AANV	NS	10			107	1	4
A	AANV	AW	11			101	1	5
A	AANV	VST	12			111	1	3
B	AFW	BW	13	1	9		1	6
B	AFW	BW	14	1	1		1	6
B	COUP	MIX	15	1	4		1	6
B	AFW	BW	16	1	1		1	6
B	AFW	BW	17	1	500		2	6

Verklarende woordenlijst

Antropogene sporen Alle immobiele sporen van menselijke oorsprong, variërend van paalgaten of fosfaatvlekken tot muurresten.

AMK Archeologische Monumentenkaart geeft een overzicht van gewaardeerde archeologische terreinen in vier categorieën: 1). Archeologische waarde, 2) Hoge archeologische waarde, 3) Zeer hoge archeologische waarde en 4) Zeer hoge archeologische waarde beschermd. De AMK is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de RACM en de provincies en wordt beheerd door de RACM.

Archeologische indicatoren Indicatief archeologisch materiaal dat bij (boor)onderzoek een aanwijzing kan zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van een archeologische vindplaats.

Archis Archeologisch Informatie Systeem. Dit door de RACM beheerde systeem bevat informatie over o.a. onderzoeksmeldingen, vondstmeldingen, waarnemingen, complexen en monumenten.

¹⁴C Koolstof (radioactieve isotoop), gebruikt voor datering.

CIS Het landelijke registratienummer ten behoeve van archeologisch onderzoek, uitgegeven door het Centraal Informatiesysteem.

CMA Centraal Monumenten Archief.

Conservering De mate waarin grondsporen, anorganische (aardewerk, vuursteen, metaal, glas etc.) en organische archeologische resten (bot, zaden, hout etc.) bewaard zijn gebleven.

Ensemblewaarde De meerwaarde die aan een vindplaats wordt toegekend op grond van de mate waarin sprake is van een landschappelijke en/of archeologische context.

Ex situ niet ter plaatse. Aanduiding die wordt gebruikt om aan te geven of grondsporen en / of artefacten zich niet meer op de oorspronkelijke plaats in de bodem bevinden. Behoud ex situ is het bewaren van de archeologische informatie door definitief onderzoek (opgraven, documenteren en registreren).

Gaafheid De mate van (fysieke) verstoring van de bodem en/of de (eventueel aanwezige) archeologische waarden, zowel in verticale zin (diepte) als in horizontale zin (omvang)

Herinneringswaarde De herinnering die een archeologisch monument oproept over het Verleden.

IKAW Indicatieve kaart van archeologische waarden, een door de RACM geproduceerde kaart op landelijk niveau met de verwachte relatieve of absolute dichtheid van (bepaalde) archeologische verschijnselen in de bodem.

IVO Inventariserend Veld Onderzoek. Het verwerven van (extra) informatie over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied, als aanvulling op en toetsing van de archeologische verwachting, gebaseerd op het bureauonderzoek middels waarnemingen in het veld.

Informatiewaarde De betekenis van een monument als bron van kennis over het verleden. De informatiewaarde wordt bepaald door de mate waarin (een opgraving van) het monument een bijdrage kan leveren aan nieuwe kennisvorming over het verleden.

In situ Achtergebleven op exact de plaats waar de laatste gebruiker het heeft gedeponneerd, weggegooid of verloren. Behoud in situ is het behouden van archeologische waarden in de bodem.

KNA Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.

NAP Normaal Amsterdams Peil (=officieel peilmerk).

PVA Plan van Aanpak. Een door de opdrachtnemer op te stellen plan voor de uit te voeren werken waarmee beoogd wordt aan de vereisten zoals geformuleerd in het Programma van Eisen en/of het ontwerp te voldoen. Ook wordt hierin een voorstel gedaan voor de werkwijze waarmee de in het Programma van Eisen en/ of ontwerp geformuleerde resultaatsverwachtingen bereikt kunnen worden.

PVE Programma van Eisen. Het PVE is een door een bevoegde overheid opgesteld of bekrachtigd document dat de probleem- en doelstelling van de te verrichten werkzaamheden van de vindplaats geeft en de daaruit af te leiden eisen formuleert met betrekking tot het uit te voeren werk.

RACM Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurhistorie en Monumentenzorg, tot eind 2006 de ROB, Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek.

Representativiteit De mate waarin een bepaald type vindplaats typerend is voor een periode dan wel een gebied.

RTS Robotic Total Station. Hiermee worden vlakken direct digitaal ingemeten.

Schoonheid De esthetisch-landschappelijke waarde van een archeologisch monument, die vooral in zichtbaarheid tot uiting komt.

Selectieadvies Archeologisch inhoudelijk advies over de behoudenswaardigheid van een vindplaats. Dit wordt opgesteld aan de hand van de waarderingscriteria.

Zeldzaamheid De mate waarin een bepaald type monument schaars is (of is geworden) voor een periode of in een gebied.

Afkortingen in database

AARD SPOOR

Aard van het spoor

Code	Omschrijving
AKR	(oude) akkerlaag
AWC	aardewerk-concentratie
BA	balk
BES	beschoeiing
BG	boorgat
BKS	bekisting
BOC	botconcentratie
BPA	beschoeiing, palen
BPL	beschoeiing, planken
BPT	beerput/beerkelder
BRL	brandlaag
BU	bustum
BUN	visbun
BV	bouwvoor
CR	crematiegraf
DIG	dierbegrafing
DK	drenkkuil
DLT	doorlaat (door een muur)
DP	depressie
DR	drain
EG	erfgreppel
ES	esdek
FU	fuik
GA	gracht
GE	geul
GHE	grafheuvel
GR	greppel
GRK	grafkuil
GT	goot
HA	haard
HAK	haardkuil
HG	huisgreppel
HKC	houtschool-concentratie
HI	hoefindruk
HO	hout
HU	hutkom
IN	inhumatiegraf
KEL	kelder
KGO	ovale kringgreppel
KGR	ronde kringgreppel
KGV	vierkante kringgreppel
KL	kuil
KS	karrenspoor
LAK	Laklaag
LAT	latrine
LG	laag
LO	ophogingslaag
LS	stortlaag
MI	muurinsteek
MR	muur
MSK	mestkuil
MST	muursteen
MU	muuruitbraak
NV	natuurlijke verstoring
NVD	dierlijke verstoring
NVP	plantaardige verstoring
OV	oven
PA	houten paal
PAK	paal met paalkuil
PG	paalgat
PGK	paalgat met paalkuil
PK	paalkuil
PL	plank
PLW	plaggenwand
PO	poel
POE	poer
POT	potstal
PS	ploegspoor
PSE	ploegspoor, eergetouw
PSK	ploegspoor, keerploeg
REC	recent
RPA	palenrij
RPG	rij paalgaten
RPK	rij paalkuilen
RPL	rij planken
SG	standgreppel
SI	silos

SL	sloot
SPB	spaarboog
SPG	spitsgracht
SS	spitspoor
ST	steen
STC	steenconcentratie
VL	vlek
VR	vloer
VSC	vuursteenconcentratie
VW	vlechtwerk
WA	waterput
WG	weg
WK	waterkuil
WL	wal
WOO	woonlaag
XXX	onbekend

COUPEVORM

Vorm van de onderkant van het spoor in de coupe.

Code	Omschrijving
ONR	onregelmatig
PNT	punt
RND	rond
VLK	vlak
KOM	komvormig

NG niet gecoupeerd

VLAKVORM

Vorm van het spoor op het horizontale vlak

Code	Omschrijving
LIN	lineair
ONR	onregelmatig
OVL	ovaal
RHK	rechthoekig
RND	rond
SIK	sikkelvormig
VKT	vierkant

KLEUR

Duiding van de kleur.

Code	Referentie
BE	beige
BL	blauw
BR	bruin
GL	geel
GN	groen
GR	grijs
OR	oranje
PA	paars
RO	rood
RZ	roze
WI	wit
ZW	zwart

Daarnaast:

D	donker
L	licht
SCH	schoon
VL	vuil
ZR	zeer

DBRGR = donkerbruingrijs (hoofdkleur is dan grijs)

INSLUITSEL

Aard van een insluitel van een vulling.

Code	Referentie
AS	as
AW	aardewerk vaatwerk
BOT	bot (geen schelp)
BW	bouwaardewerk (baksteen, dakpan, tegel)
FE	ijzeroer
FF	fosfaat
GL	glas
HK	houtschool
HL	huttenleem
HT	hout
KER	keramische objecten (weefgewichten)
KI	kiesel
LR	leer

MET	metaal
MN	mangaan
NS	natuursteen
OKR	oker
SCH	schelp
SL	slak
VKL	verbrande klei
VST	vuursteen

TEXTUUR

Textuur van een vulling met NEN-classificatie.

Code	NEN	Referentie
K	K	klei
ZK	Ks1	zware klei
MK	Ks2	matig zware klei
LK	Ks3	lichte klei
Z-K		zandige klei
ZI		zavel
ZZI	Kz1	zware zavel
MZI	Kz2	matig lichte zavel
LZI	Kz3	lichte zavel
L	L	leem
SL	Lz1	siitige leem
Z-L	Lz3	zandige leem
V	V	veen
V1	Vk3	venige klei
V2	Vk1	kleilig veen
V3	Vm	veen
Z-V	Vz1	zandig veen
Z	Z	zand
FZ	Zs1	fijn zand
MZ	Zs1	middelgrof zand
GZ	Zs1	grof zand
ILZ	Zs2	iets lemig zand
LZ	Zs3	lemig zand
IGHZ	g1	iets grindhoudend zand
MGHZ	g2	matig grindhoudend zand
SGHZ	g3	sterk grindhoudend zand
V-Z	Vz3	venig zand
G	G	grind
FG		fijn grind
GG		grof grind
IZHG	Gz1	iets zandhoudend grind
MZHG	Gz2	matig zandhoudend grind
SZHG	Gz3	sterk zandhoudend grind
ST		steen
HT		hout
H0	h1	humushoudend
H1	h2	matig humeus
H2	h3	humusrijk

INHOUD

Aard van het materiaal van een vondst.

Code	Referentie
AW	aardewerk vaatwerk
BOT	bot (geen schelp)
BW	bouwaardewerk (keramisch, geen steen)
COP	coproliet
GL	glas (geen slak)
HK	houtschool
HT	hout (geen houtschool, geen plantaardige resten)
KER	keramische objecten (weefgewichten ed.)
LR	leer
MET	metaal (geen slak)
MIX	gemengd
NS	natuursteen (geen vuursteen)
OKR	oker
PIJ	pijpenkoppen en -stelen
SCH	schelp
SL	slakken
TOU	touw (vaak vlas of bast)
TXT	textiel (wol of draad)
VKL	verbrande klei (geen lemen gewichten)
VST	vuursteen
XXX	overig

MONSTER

Aard van een monster.

Code	Referentie
MA	monster algemeen
MAR	monster artropoden
MBOT	monster bot
MC14	monster voor C-14 datering
MCH	chemisch monster
MCR	crematiemonster
MD	monster voor dendrochronologisch onderzoek
MFF	fosfaatmonster
MHK	houtschoolmonster
MHT	houtmonster
MP	pollenmonster
MSC	schelpenmonster
MSL	monster slijpplaat
MZ	zadenmonster voor botanisch onderzoek

VERZAMELWIJZE

Manier waarop een vondst of monster is verzameld.

Code	Referentie
AAC	aanleg coupe (handmatig schaven)
AANV	aanleg vlak of profiel (handmatig)
BIGB	bigbag
COUP	couperen (handmatig)
DETC	detectorvondst
LICH	lichten (vondst met omringende grond integraal verwijderd)
MAA	machinale aanleg
MAF	machinale afwerking (of machinaal couperen)
MSCH	machinaal schaven
PUNT	puntvondst (ingemeten)
SCHA	uitschaven (handmatig)
SPIT	uitspitten (handmatig)
TROF	troffelen